HEIDELBERGO
katekizmas

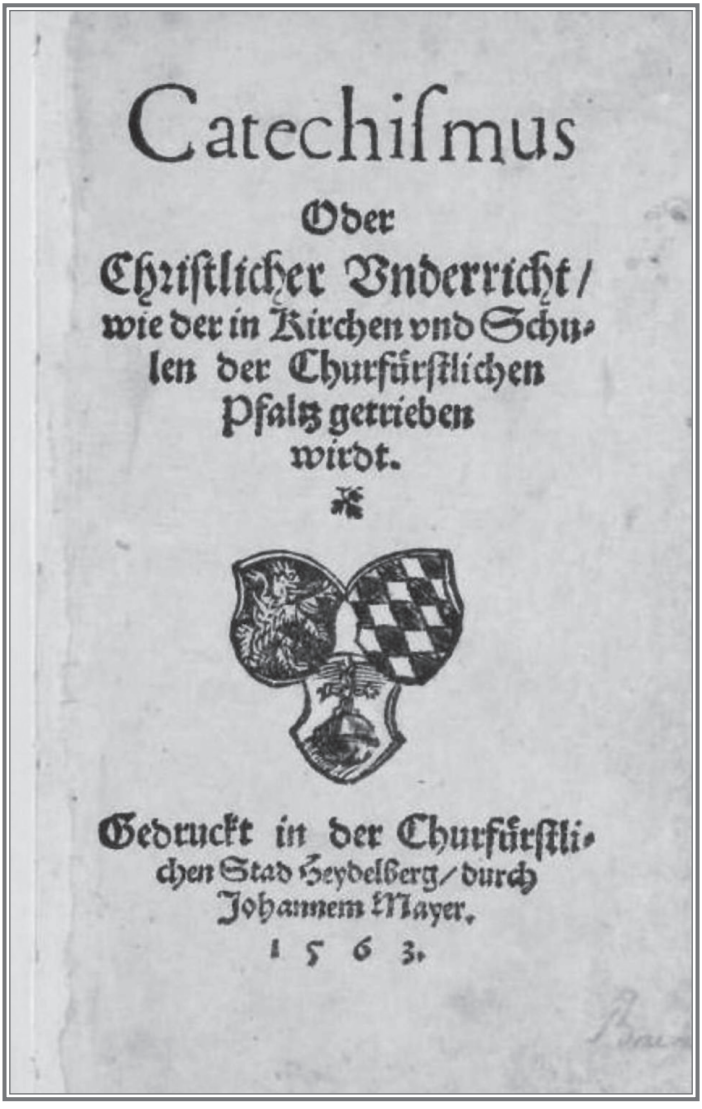

Catechiſmus

Oder

Chriſtlicher Vnderricht/ wie der in Kirchen vnd Schulen der Churfürſtlichen Pfalz getrieben wirdt.

Gedruckt in der Churfürſtlichen Stad Heydelberg/ durch Johannem Mayer.

1563.

„Catechismus Oder Christlicher Underricht / wie der in Kirchen und Schulen der Churfürstlichen Pfalz getrieben wirdt“ – Heidelbergo katekizmo pirmos laidos antraštinis puslapis

HEIDELBERGO
katekizmas

*

Dvasinis vadovas
evangelinio išpažinimo krikščionims

LIETUVOS
EVANGELIKŲ REFORMATŲ
BAŽNYČIA
Vilnius 2014

UDK 23/28:284
He76

Versta iš *Heidelberger Katechismus*

ISBN 978-609-95643-1-9

© LERB, 2014

TURINYS

Pratarmė 7
1 sekmadienis 12
I DALIS. Apie žmogaus vargą 15
2 sekmadienis 16
3 sekmadienis 17
4 sekmadienis 18
II DALIS. Apie žmogaus išganymą 21
5 sekmadienis 22
6 sekmadienis 23
7 sekmadienis 24
8 sekmadienis 26
Apie Dievą Tėvą 27
9 sekmadienis 27
10 sekmadienis. 27
Apie Dievo Sūnų Jėzų Kristų 29
11 sekmadienis 29
12 sekmadienis 29
13 sekmadienis 30
14 sekmadienis 31
15 sekmadienis 32
16 sekmadienis 33
17 sekmadienis 34
18 sekmadienis 35
19 sekmadienis 36
Apie Dievą Šventąją Dvasią 38
20 sekmadienis 38
21 sekmadienis 38
22 sekmadienis 39
23 sekmadienis 40
24 sekmadienis 41
Apie šventus sakramentus 43
25 sekmadienis 43

Apie šventą Krikštą 45
26 sekmadienis 45
27 sekmadienis 46
Apie šventą Vakarienę 48
28 sekmadienis 48
29 sekmadienis 50
30 sekmadienis 52
31 sekmadienis 53
III DALIS. Apie dėkingumą arba apie krikščioniškąjį gyvenimą 57
32 sekmadienis 58
33 sekmadienis 59
34 sekmadienis 60
35 sekmadienis 63
36 sekmadienis 64
37 sekmadienis 65
38 sekmadienis 66
39 sekmadienis 66
40 sekmadienis 67
41 sekmadienis 68
42 sekmadienis 69
43 sekmadienis 70
44 sekmadienis 70
45 sekmadienis 72
46 sekmadienis 73
47 sekmadienis 74
49 sekmadienis 75
50 sekmadienis 76
51 sekmadienis 76
52 sekmadienis 77
Pastabos 79
Aštuonios priežastys, kodėl šiandien turėtume skaityti Heidelbergo katekizmą 82

Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčia – Unitas Lithuaniae – Sinodas šiame šimtmetyje pirmą kartą išleidžia Heidelbergo katekizmą. Ši knyga, kurioje glaustai ir genialiai išdėstyti evangelinės Bažnyčios tikybos pagrindai, yra reikšminga kiekvienam krikščioniui evangelikui. Bažnyčios pastangos katekizmų leidyboje nusipelno atskiro dėmesio ir pagarbos. Mūsų bažnyčios bei šalies istorijoje dažnai būta labai nepalankių laikotarpių, kai išpažinti evangelinį tikėjimą ar išspausdinti reikalingą katekizmą reikėjo drąsos ir pasiryžimo. Šiandieną evangelikams reformatams verta prisiminti, jog Bažnyčia buvo įvairiatautė. Pirmasis Lietuvoje išleistas Heidelbergo katekizmas – lenkų kalba. Šis *„Katechizm kościoła ewangelicko-reformowanego czyli wykład głównych cześć chrzescijańskiej nauki“* išleistas Vilniuje 1850 metais. Lietuviškas Heidelbergo katekizmas[1] pasirodė vėliau, lietuviš-

[1]Heidelbergskas Katekizmas sustatitas nug mokitu Bažnyczios Wyru Z.Uryno ir K. Olewiano, pirmu kartu drukavotas Mieste Heiderberge 1563 m. Priimtas Ewangeliszkoje Reformatskoje Baznyczoje. Letuwiszkoje Kalboje isz naujo iszdutas 1857 m. 40 psl.

kos spaudos draudimo laikotarpyje. Jis atspausdintas 1893 metais Prūsijoje, Martyno Jankaus spaustuvėje Bitėnuose. Į lietuvių kalbą Heidelbergo katekizmą pirmasis išvertė kun. Albertas Konstantinas Močiulskis. Leidinys buvo išspausdintas 1893 m., tačiau ant katekizmo viršelio nurodyta spausdinimo data yra 1857 metai, o antroje titulinio puslapio pusėje yra suklastotas įrašas rusų kalba, neva Vilniaus cenzūros leidimas.

Bažnyčios vadovai ir konfesinis elitas, siekdami išmokyti jaunąją kartą tikėjimo pagrindų, kartu mokė ir raštingumo. Todėl būdinga, kad XIX a. lietuviški katekizmai turėjo elementoriaus savybių. Pirmuoju XIX amžiaus lietuvišku katekizmu tapo 1803 metais Biržų surinkimo lėšomis Mintaujoje išleistas, Biržų parapijos vyriausiojo kunigo Mykolo Cerausko parengtas „Seanas katechizmas“.[2] Tai buvo kiek pataisytas S. Minvydo ir J. Božimovskio sudaryto katekizmo leidimas, kurio senesnieji leidiniai buvo pasirodę 1653, 1680 metais. Katekizmas turi elementoriaus savybių, M. Cerausko prakalba į vaikų tėvus, šalia tikėjimo pagrindų vaikai buvo supažindinami su lotyniška ir gotiška abėcėle, arabiškų ir romėniškų skaičių lentelėmis, skiemenuotė padėdavo skaitymo pratimams. Katekizme buvo malda „Weykialyu Szkaloy Besimokancziu“.

Per keturis XX a. dešimtmečius buvo išleistos penkios lietuviškų katekizmų laidos. Per visą XIX amžių – tik trys lietuviškų katekizmų laidos. Reikia paminėti mūsų

[2] Seanas Katechizmas arba Pamoksley Weikialams, ape Wierą Krikszczonizką su pasakimeis, isz Raszta Szwinta giesmems ir maldoms su skeycyiumi Baznczos, didesniu ir mažesniu, del naudos Surinkimą Lietuwiska.Nitaujoy,1803, 32 psl.

Bažnyčios išleistus katekizmus lenkų kalba. 1914 metais išleistas kunigo Dr. Konstantino Kurnatausko katekizmas evangelikų reformatų tikėjimo vaikams[3]. 1918 metų Sinodas I kanonu paskelbė, kad savarankiška evangelikų reformatų Bažnyčios institucija grįžta prie savo teisių.[4] Po dviejų metų, kilus valstybiniam konfliktui tarp Lietuvos ir Lenkijos, Lietuvos reformatų centras liko atkirstas nuo lietuviškų parapijų, 1920 metais Lenkijai okupavus Vilnių. Kadangi Bažnyčios centras Vilniuje atsidūrė priešiškos valstybės teritorijoje, reformatams teko persiorganizuoti pagal naujas respublikos teritorijos ribas. Bažnyčios centras buvo perkeltas į Biržus. Abi politiškai atskirtos bažnyčios šakos vadovavosi kanonų teise, todėl nuo 1920 iki pat susijungimo 1940 metų sausio 6 dieną nepripažino politiškai salygoto bažnyčios suskaldymo. Vilniaus Evangelikų Reformatų Bažnyčia (*Wileński Kościoł Ewangelicko-Reformowany*) nesutiko susijungti su Lenkijos Reformatų Bažnyčia, kurios konsistorijos būstinė buvo Varšuvoje, ir išliko savarankiška bažnytine organizacija. Vilniuje 1937 metais buvo išleista Heidelbergo katekizmo lenkų kalba penktoji laida. Iškilus būtinumui , Heidelbergo katekizmo leidinys būdavo tiesiog perspausdinamas. Tuo tarpu lietuvių surinkimui išleisti reikiamus leidinius lietuvių kalba reikėjo kur kas daugiau pastangų. Kontrreformacijai nugalėjus protestantizmą Lietuvoje, lietuviškų raštų kalba smuko. Ji, ypač XVIII a., vis labiau imta teršti svetimybėmis, pirmiausia lenkybėmis. Taip pat, po

[3] Kurnatovski, K., Katechizm dla dzieci chrzescijanskich vyznania ewangielicko-reformowanego w 52 pytaniach I odpowiedziach. Ulozyl ks.Dr. Konstanty Kurnatowski kaznodzieja Wilenski.1914.Wilno.

[4] Ten pat. P.19.

ilgų carizmo represijų ir spaudos draudimo laikotarpio, lietuvių rašto kalbos raida buvo sustojusi. Todėl kiekvieną katekizmo ar kitokios Bažnyčiai reikalingos literatūros leidimą XX a. pirmoje pusėje reikėdavo kalbiškai taisyti pagal besiformuojančios lietuvių bendrinės kalbos normas. Tuomet Lietuvos evangelikų reformatų kunigai turėjo dirbti keliuose darbo baruose – Dievo žodžio skelbime, kultūriniuose ir kalbiniuose, socialiniuose ir politiniuose darbuose.

Pirmasis XX amžiaus katekizmo leidinys iš dalies išlaikė XIX amžiaus katekizmų-elementorių tradicijas, jame yra trys išsamūs priedai: trumpa Bažnyčios istorija, informacija apie Šventą Raštą, tikėjimų sulyginimas. Jis išspausdintas Vilniuje, M. Kuktos spaustuvėje 1909 metais. Tai buvo kun. J. Šepečio paruoštas ir išleistas išsamus „Katekizmas evangelikų-reformatų tikėjimo vaikams“. Antrasis to paties katekizmo leidimas buvo išspausdintas 1916 metais Petrapilyje, Lietuvių Draugijos spaustuvėje, tačiau jis jau buvo be mokomųjų priedų. Leidinyje po katekizmo turinio dar išspausdintas trumpas giesmynas. Ant viršelio nugarinės pusės rusų kalba atspausdintas karinės cenzūros leidimas. Trečiasis pagal skaičių kun. A. Šerno paruoštas ir Kolegijos išleistas sutrumpintas Heidelbergo katekizmas buvo išspausdintas jau nepriklausomoje Lietuvoje, 1936 metais Biržuose. Greitai pritrūkus šio pobūdžio leidinių, jau po metų išleistas siauresnės apimties kun. J. Šepečio paruoštojo 1909 metų katekizmo variantas. Penktuoju XX amžiaus evangelikų reformatų katekizmu tapo kun. A. Šerno paruoštas pilnas „Heidelbergo katekizmas“. Jis išleistas sudėtingais1943 metais, t.y. karo laiku, Kaune. Šis leidinys

pasižymi taisyklinga lietuvių kalba, juo bei jo kopijomis buvo naudojamasi per visą sovietmetį bei atkūrus Lietuvos nepriklausomybę iki pat 2002 metų, kuomet Heidelbergo katekizmą išleido Lietuvos reformacijos ir kultūros istorijos draugija. Po aštuonerių metų, 2010 metais, VšĮ „Reformatų literatūros centras“ išleido Heidelbergo katekizmą su G. I. Willjamson komentarais.

Redakcinė komisija nuoširdžiai dėkoja aukotojams, parėmusiems katekizmo spausdinimo išlaidas: Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios nariams, Lietuvių evangelikų reformatų Sinodo kolegijai Čikagoje, Lipės krašto Bažnyčiai, kunigui Miroslav Danys.

Redakcinės komisijos vardu
generalinis superintendentas kunigas Tomas Šernas

1 SEKMADIENIS

1 klausimas

Kas yra tavo vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant?

Kad aš kūnu ir siela,
gyvendamas ir mirdamas[1]
ne pats sau priklausau[2],
bet esu savo ištikimojo Išganytojo
Jėzaus Kristaus nuosavybė[3].
Jis brangiu savo krauju[4]
už visas mano nuodėmes
tobulai sumokėjo[5]
ir išvadavo mane iš visos velnio galybės[6].
Jis taip mane saugo[7],
kad be dangiškojo Tėvo valios
man ne tik joks plaukas
nuo galvos negali nukristi[8],
bet netgi viskas mano palaimai
turi tarnauti[9].
Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią
laiduoja man amžinąjį gyvenimą[10] ir
įžiebia manyje nuoširdų norą
bei užsidegimą nuolatos Jam gyventi[11].

[1] Rom 14,7–8
[2] 1 Kor 6,19
[3] Kor 3,23
[4] 1 Pt 1,18–19
[5] 1 Jn 1,7; 2,2
[6] 1 Jn 3,8
[7] Jn 6,39
[8] Mt 10,29–31
[9] Rom 8,28
[10] 2 Kor 1,20–22; Ef 1,13–14
[11] Rom 8,14.16

Ką turi žinoti, kad galėtumei su šia paguoda palaimingai gyventi ir mirti?

2 klausimas

Tris dalykus[12]:
pirma, kokia didelė mano nuodėmė
ir vargas[13];
antra, kaip galiu būti išgelbėtas
iš visų savo nuodėmių ir vargo[14];
ir trečia, kaip turiu būti Dievui dėkingas
už tokį išgelbėjimą[15].

[12] Lk 24,46–48; 1 Kor 6,11; Tit 3,3–7
[13] Jn 9,41; 15,22

[14] Jn 17,3
[15] Ef 5,8–11; 1 Pt 2,9–10, Rom 6,11–14

I DALIS

APIE ŽMOGAUS VARGĄ

2 SEKMADIENIS

3 klausimas **Iš ko atpažįsti savo vargą?**

Iš Dievo įstatymo[16].

[16] Rom 3,20

4 klausimas **Ko iš mūsų reikalauja Dievo įstatymas?**

To mus moko Kristus:
„*Mylėk Viešpatį, savo Dievą,*
visa širdimi, visa siela ir visu protu.
Tai pirmasis ir didžiausias įsakymas.
Antrasis – panašus į jį:
Mylėk savo artimą kaip save patį.
Šitais dviem įsakymais remiasi
visas Įstatymas ir Pranašai[17]“.

[17] Mt 22,37–40

5 klausimas **Ar tu gali tai tobulai ištesėti?**

Ne[18], nes iš prigimties esu linkęs
Dievo ir savo artimo nekęsti[19].

[18] Rom 3,10–12.23; 1 Jn 1,8.10
[19] Rom 8,7; Ef 2,3

3 SEKMADIENIS

Nejau Dievas sukūrė žmogų tokį piktą ir neteisingą? **6 klausimas**

Ne[20], Dievas sukūrė žmogų gerą
ir į save panašų[21],
vadinasi, tikrai teisų ir šventą;
sukūrė tam, kad žmogus tikrai pažintų
ir nuoširdžiai mylėtų Dievą,
savo Kūrėją,
kad amžinoje palaimoje
su Juo gyventų,
Jį girdamas ir garbindamas[22].

[20] Pr 1,31
[21] Pr 1,26–27
[22] 2 Kor 3,18; Kol 3,9–10; Ef 4,23–24

Kaip tada atsirado šis sugedęs žmogaus būdas? **7 klausimas**

Per mūsų pirmųjų tėvų,
Adomo ir Ievos,
neklusnumą ir nuopuolį rojuje[23].
Nuo to laiko žmogaus prigimtis
yra taip apnuodyta,
kad visi prasidedame ir gimstame
nuodėmingi[24].

[23] Pr 3
[24] Ps 51,7

8 klausimas

Bet nejau esame tokie sugedę, kad visiškai nesugebame nieko gera padaryti ir linkstame tik į pikta?

Taip[25].
Nebent Šventosios Dvasios esame atgimdomi[26].

[25] Jn 3,6; Pr 6,5; Job 14,4; 15,14.16.35; Iz 53,6
[26] Jn 3,5

4 SEKMADIENIS

9 klausimas

Tai gal Dievas elgiasi su žmogumi neteisingai, savo įstatymu iš jo reikalaudamas to, ko šis nepajėgia įgyvendinti?

Ne, nes Dievas žmogų sukūrė pajėgų tai įgyvendinti[27].
Tačiau žmogus ir visi jo palikuonys, velnio sugundyti, savo piktavališku neklusnumu šį gebėjimą patys iš savęs atėmė[28].

[27] Ef 4,24–25
[28] Rom 5,12

10 klausimas

Nejau Dievas šitokį neklusnumą paliktų nenubaustą?

Jokiu būdu[29].
Jis baisiai rūstauja už prigimtinę nuodėmę ir kasdienes nuodėmes, nori už jas savo teisingu sprendimu jau dabar ir amžiams nubausti, kaip yra sakęs:

[29] Rom 5,12; Hbr 9,27

„Prakeiktas kiekvienas,
kas ištikimai nesilaiko visų dalykų,
surašytų Įstatymo knygoje,
ir jų nevykdo.[30]*“*

[30] Įst 27,26; Gal 3,10

Bet argi Dievas nėra ir gailestingas? **11 klausimas**

Dievas tikrai yra gailestingas[31],
bet Jis taip pat yra teisingas[32].
Jo teisingumas reikalauja,
kad nusižengimas aukščiausiajai Dievo
didybei būtų baudžiama aukščiausia,
t. y. amžinąja, kūno ir sielos bausme.

[31] Iš 34,6–7

[32] Iš 20,5; Ps 5,5–6; 2 Kor 6,14–17

II DALIS

APIE ŽMOGAUS IŠGANYMĄ

5 SEKMADIENIS

12 klausimas **O gal mes, teisingu Dievo sprendimu nusipelnę laikinosios ir amžinosios bausmės, dar galime kaip nors jos išvengti ir vėl rasti malonę Dievo akyse?**

Dievas nori, kad Jo teisingumas
[33] Iš 20,5; 23,7 būtų įvykdytas[33],
todėl turime už savo kaltę
Jam sumokėti visą išpirką
[34] Rom 8,3–4 patys arba per ką nors kitą[34].

13 klausimas **Bet ar galime patys sumokėti išpirką?**

Niekaip nepajėgtume.
[35] Job 9,2–3; 15,15–16; Mt 6,12 Mes netgi kasdien savo skolą
tik didiname[35].

14 klausimas **Ar gali kuris nors kitas kūrinys už mus sumokėti?**

Ne. Visų pirma Dievas nenori
bausti jokio kito kūrinio už tai,
kuo nusikalto žmogus[36].
[36] Hbr 2,14–18 Kita vertus, joks kūrinys
nepajėgtų panešti
amžinojo Dievo pykčio
ant nuodėmės naštos
[37] Ps 130,3 nei kitų nuo jos išvaduoti[37].

Tada kokio tarpininko ir atpirkėjo mums ieškoti? **15 klausimas**

Tokio, kuris būtų tikras[38]
ir teisus žmogus[39],
tačiau galingesnis už visus kūrinius,
taigi kartu ir tikras Dievas[40].

[38] 1 Kor 15, 21–22.25–26
[39] Jer 33,16; Iz 53,9.11; 2 Kor 5,21; Hbr 7,15–17
[40] Iz 7,14; Rom 9,5; Jer 23,5–6

6 SEKMADIENIS

Kodėl Jis turi būti tikras ir teisus žmogus? **16 klausimas**

Todėl, kad Dievo teisingumas
reikalauja[41],
jog už nuodėmę sumokėtų
nusidėjusioji žmogaus prigimtis.
O tas, kuris pats yra nusidėjėlis,
negali už kitus atsiteisti[42].

[41] Rom 5,12.15
[42] 1 Pt 3,18; Iz 53,3–5.10–11

Kodėl Jis turi būti dar ir tikras Dievas? **17 klausimas**

Tam, kad dieviškąja galia[43]
galėtų pakelti savo žmogiškumui
tekusią Dievo rūstybės naštą
ir mums pelnytų[44] bei sugrąžintų
teisumą ir gyvenimą[45].

[43] Iz 53,8; Apd 2,24; 1 Pt 3,18
[44] Jn 3,16; Apd 20,28
[45] Jn 1,4.12

18 klausimas **Tada kas gi tas tarpininkas, kuris kartu yra ir tikras Dievas, ir tikras teisus žmogus?**

Tai mūsų Viešpats Jėzus Kristus[46], padovanotas, kad mus visiškai atpirktų ir sugrąžintų teisumą[47].

[46] Mt 1,23; 1 Tim 3,16; Lk 2,11

[47] 1 Kor 1,30

19 klausimas **Iš kur tu tai žinai?**

Iš šventosios Evangelijos.
Pats Dievas nuo pradžios
ją apreiškė rojuje[48],
paskui skelbė per šventuosius
protėvius[49] bei pranašus,
vaizdavo aukų bei kitomis
įstatymo apeigomis[50]
ir pagaliau išpildė
per savo vienintelį mylimą Sūnų[51].

[48] Pr 3,15

[49] Pr 22,18; 49, 10–11; Rom 1,2; Hbr 1,1; Apd 3,22–24

[50] Jn 5,46; Hbr 10,7

[51] Rom 10,4; Gal 4,4–5

7 SEKMADIENIS

20 klausimas **Ar visi žmonės atperkami per Kristų taip pat, kaip per Adomą visi buvo pražudyti?**

Ne.
Vien tik tie,
kurie tikru tikėjimu
sujungiami su Juo
ir priima visas Jo geradarystes[52].

[52] Jn 1,12–13; Iz 53,11; Ps 2,12; Rom 11,17–20; Hbr 4,2; 10,39

Kas yra tikrasis tikėjimas? 21 klausimas

Tai ne vien mano aiškus supratimas,
kad tiesa yra tai,
ką mums Dievas apreiškė savo Žodyje[53].
Tai ir Šventosios Dvasios[54]
manyje per Evangeliją[55]
žadinamas nuoširdus pasitikėjimas[56],
kad Dievas ne tik kitiems,
bet taip pat ir man vien iš malonės
ir tik dėl Kristaus nuopelnų[57]
dovanoja nuodėmių atleidimą,
amžinąjį teisumą ir palaimą[58].

[53] Jok 1,6.18
[54] 2 Kor 4,13; Ef 2,8–9; Mt 16,17; Fil 1,19
[55] Rom 1,16; 10,17
[56] Rom 4,16–21; 5,1
[57] Ef 2,7–9; Rom 3,24–25; Gal 2,16
[58] Hbr 11,1–2.7–10; Rom 1,16–17

Ką krikščioniui būtina tikėti? 22 klausimas

Viską, kas apreikšta Evangelijoje[59],
kurios mus moko visuotinis, teisingas
krikščioniško tikėjimo išpažinimas.

[59] Jn 20,31; Mt 28,20

Ko išpažinimas moko? 23 klausimas

Tikiu Dievą Tėvą visagalį,
dangaus ir žemės Sutverėją.
Ir Jėzų Kristų,
vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį,
kuris prasidėjo iš Šventosios Dvasios,
gimė iš mergelės Marijos,
kentėjo prie Poncijaus Piloto,
buvo nukryžiuotas, numirė ir palaidotas,
nužengė į pragarą,
trečiąją dieną kėlėsi iš numirusių,

įžengė į dangų,
sėdi visagalio Dievo Tėvo dešinėje,
iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti.
Tikiu Šventąją Dvasią,
šventąją visuotinę Bažnyčią,
šventųjų bendravimą,
nuodėmių atleidimą,
kūno prisikėlimą ir amžinąjį gyvenimą.*

8 SEKMADIENIS

24 klausimas **Kaip jis suskirstytas?**

Į tris dalis.
Pirma yra apie Dievą Tėvą
ir mūsų sukūrimą,
antra – apie Dievą Sūnų
ir mūsų atpirkimą,
trečia – apie Dievą Šventąją Dvasią
ir mūsų pašventinimą.

25 klausimas **Jei yra tik vienas Dievas[60],**
kodėl tu mini tris:
Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią?

Todėl, kad Dievas mums taip apreiškė
savo Žodyje[61],
sakydamas, jog šie trys skirtingi asmenys
yra vienas, tikrasis ir amžinasis Dievas.

[60] Įst 6,4

[61] Iz 61,1; Ps 110,1; Mt 3,16–17; 28,19; 1 Jn 5,7

APIE DIEVĄ TĖVĄ

9 SEKMADIENIS

Ką tiki, sakydamas „Tikiu Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutverėją“? **26 klausimas**

Kad amžinasis
mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvas,
iš nieko sukūrė dangų ir žemę
su viskuo, kas juose yra[62],
ir visa tai savuoju amžinu sprendimu
bei apvaizda išlaiko ir valdo[63].
Dėl savo Sūnaus Jėzaus Kristaus
Jis yra mano Dievas ir mano Tėvas[64].
Juo aš taip pasitikiu, kad neabejoju,
jog Jis aprūpins mane viskuo,
kas būtina kūnui ir sielai[65],
o visi sunkumai,
kurių Jis duoda šiame gyvenime,
pakryps į gera[66].
Visa tai Jis gali padaryti
kaip visagalis Dievas[67]
ir nori padaryti kaip ištikimas Tėvas[68].

[62] Pr 1,; Ps 33,6
[63] Ps 104; Mt 10,29–30; Hbr 1,3; Ps 115,1–3
[64] Jn 1,12; Rom 8,15; Gal 4,5–7; Ef 1,5
[65] Ps 55,23; Mt 6,25–26; Lk 12,22–24
[66] Rom 8,28
[67] Rom 10,12
[68] Mt 6,25–34; 7,9–11

10 SEKMADIENIS

Kas yra Dievo apvaizda? **27 klausimas**

Tai visagalė ir visur esanti Dievo jėga[69],
kuria Jis lyg savo ranka

[69] Apd 17,25–26

laiko dangų ir žemę su visais kūriniais[70],
ir taip valdo, jog lapija ir žolė,
lietus ir sausra,
derlingi ir nederlingi metai,
valgis ir gėrimas[71],
sveikata ir liga[72], turtas ir skurdas[73],
ir visa kita mums tenka ne atsitiktinai,
o iš Jo tėviškos rankos.

[70] Hbr 1,3

[71] Jer 5,23–24; Apd 14,17

[72] Jn 9,3

[73] Pat 22,2

28 klausimas

Ko mus išmoko sukūrimo ir Dievo apvaizdos suvokimas?

Kad varge būtume kantrūs[74],
džiaugsme dėkingi[75],
o dėl ateities pasitikėtume
savo ištikimuoju Dievu ir Tėvu.
Kad joks kūrinys mūsų neatskirs
nuo Jo meilės[76],
nes viskas yra Jo rankoje,
ir be Jo valios nei pajudėti,
nei krustelėti negali[77].

[74] Rom 5,3; Jok 1,3; Job 1,20–21

[75] Įst 8,10; 1 Tes 5,18

[76] Rom 8,38–39

[77] Job 1,12; Apd 17,25–28; Pat 21,1

APIE DIEVO SŪNŲ JĖZŲ KRISTŲ

11 SEKMADIENIS

Kodėl Dievo Sūnus vadinamas Jėzumi, tai yra Gelbėtoju? **29 klausimas**

Todėl, kad Jis mus išgelbsti iš nuodėmių[78] ir kad išgelbėjimo niekur kitur negalime nei ieškoti, nei rasti[79].

[78] Mt 1,21; Hbr 7,24–25

[79] Apd 4,11–12

Ar Jėzų, kaip vienintelį Gelbėtoją, tiki ir tie, kurie palaimos ir išgelbėjimo meldžia šventųjų, ieško savyje ar kur nors kitur? **30 klausimas**

Ne. Tokiais savo darbais jie atmeta vienintelį Gelbėtoją Jėzų, nors žodžiais Juo ir didžiuojasi[80]. Nes arba Jėzus nėra tobulas Gelbėtojas, arba tiems, kurie Jį priima tikru tikėjimu, Jis yra viskas, ko tik reikia palaimintam gyvenimui[81].

[80] 1 Kor 1,13. 30–31; Gal 5,4

[81] Iz 9,6; Kol 1,19–20; 2,10; Jn 1,16

12 SEKMADIENIS

Kodėl Jis vadinamas Kristumi, tai yra Pateptuoju? **31 klausimas**

Todėl, kad Dievo Tėvo yra paskirtas

ir Šventosios Dvasios pateptas[82] būti:
mūsų vyriausiuoju Pranašu ir Mokytoju[83],
kuris mums tobulai apreiškia
slėpiningą Dievo sprendimą
ir valią mus išgelbėti[84];
būti mūsų vienatiniu
vyriausiuoju Kunigu[85],
kuris išpirko mus vienintele
savo kūno auka
ir visuomet mus Tėvui užtaria[86];
ir būti amžinuoju mūsų Karaliumi,
kuris valdo savo Žodžiu ir Dvasia
bei saugo ir išlaiko mus išgelbėtus[87].

[82] Hbr 1,9
[83] Įst 18,15; Apd 3,22
[84] Jn 1,18; 15,15
[85] Ps 110,4; Hbr 7,21
[86] Rom 8,34; 5,9–10
[87] Ps 2,6; Lk 1,33; Mt 28,18

32 klausimas

Kodėl tu vadiniesi krikščionimi?

Todėl, kad tikėjimu esu Kristaus narys[88],
taigi Jo patepimo dalininkas[89] tam,
kad išpažinčiau Jo vardą[90],
būčiau Jam gyva padėkos auka[91]
ir tol, kol gyvenu, laisva sąžine
kovočiau su nuodėme bei velniu[92],
o paskui amžinybėje drauge su Juo
visai kūrinijai viešpataučiau[93].

[88] Apd 11,25–26
[89] 1 Jn 2,27–28; Apd 2,17; Jl 2,28
[90] Mk 8,38
[91] Rom 12,1; Apr 5,8.10; 1 Pt 2,9; Apr 1,6
[92] 1 Tim 1,18–19
[93] 2 Tim 2,12

13 SEKMADIENIS

33 klausimas

**Kodėl Jėzus vadinamas
viengimiu Dievo Sūnumi,
jeigu ir mes esame Dievo vaikai?**

Todėl, kad vien Jėzus yra
amžinasis ir tikrasis Dievo Sūnus[94],
o mes Jo valia esame tik iš malonės
įsūnyti Dievo vaikai[95].

[94] Jn 1,1–3.14–18; Hbr 1,2
[95] Rom 8,15–17; Ef 1,5–6

Kodėl Jį vadini „mūsų Viešpačiu“? 34 klausimas

Todėl, kad kūnu ir siela
esame Jo nuosavybė,
išgelbėta ir atpirkta iš nuodėmės
bei visos šėtono valdžios
ne auksu ar sidabru,
bet Jo brangiuoju krauju[96].

[96] 1 Pt 1,18–19; 2,9; 1 Kor 6,20; 7,23

14 SEKMADIENIS

Ką reiškia žodžiai „prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš mergelės Marijos“? 35 klausimas

Amžinasis Dievo Sūnus,
kuris yra[97] ir liks[98]
tikras amžinasis Dievas,
Šventosios Dvasios veikimu[99]
iš mergelės Marijos kūno ir kraujo
prisiėmė tikrą žmogaus prigimtį[100],
kad taptų tikru Dovydo palikuonimi[101]
ir pasidarytų lygus
kiekvienam žmogui viskuo[102],
išskyrus nuodėmę[103].

[97] Jn 1,1; Rom 1,3–4
[98] Rom 9,5
[99] Mt 1,18–20; Lk 1,35
[100] Gal 4,4; Jn 1,14
[101] Ps 132,11; Rom 1,3
[102] Fil 2,7
[103] Hbr 4,15

36 klausimas

Kokia tau nauda iš Kristaus šventojo prasidėjimo ir gimimo?

Šitaip Jis tapo mūsų tarpininku[104],
savo tobulu nekaltumu bei šventumu
uždengiančiu Dievo akivaizdoje
mano nuodėmę[105],
kurioje buvau pradėtas.

[104] Hbr 2,16–17

[105] Ps 32,1–2; 1 Kor 1,30

15 SEKMADIENIS

37 klausimas

Kaip tu supranti žodį „kentėjo“?

Kristus per visą gyvenimą žemėje,
ypač jo pabaigoje, savo kūnu ir siela
nešė Dievo rūstybę
už visos žmonijos nuodėmes[106],
kad savo kančia,
vienintele sutaikymo auka[107],
išvadavo mūsų kūną ir sielą
nuo amžinojo pasmerkimo
ir pelnė mums Dievo malonę, teisumą
ir amžinąjį gyvenimą.

[106] 1 Pt 2,24; Iz 53,12

[107] 1 Jn 2,2; 4,10; Rom 3,25–26

38 klausimas

Kodėl Kristus kentėjo prie teisėjo Poncijaus Piloto?

Jis turėjo būti nekaltai pasmerktas
pasauliečio teisėjo[108] ir išvaduoti mus
nuo grėsusio rūstaus
Dievo nuosprendžio[109].

[108] Apd 4,27–28

[109] Ps 69,5; Iz 53,4–5; 2 Kor 5,21; Gal 3,13

Ar mirtis ant kryžiaus reiškia daugiau, nei kitokia mirtis? **39 klausimas**

Taip, nes dėl to galiu būti tikras,
kad prakeikimą,
kuris buvo man skirtas,
Jis prisiėmė sau[110].
Mat mirtis ant kryžiaus
buvo Dievo prakeikta[111].

[110] Gal 3,13–14
[111] Įst 21,23; Gal 3,13

16 SEKMADIENIS

Kodėl Kristus turėjo iškęsti mirtį? **40 klausimas**

Todėl, kad dėl Dievo tiesos
ir teisingumo[112]
mūsų nuodėmių
nebuvo galima išpirkti kitaip,
kaip tik Dievo Sūnaus mirtimi[113].

[112] Pr 2,17
[113] Hbr 2,9.14–15

Kodėl Kristus buvo palaidotas? **41 klausimas**

Kad būtų įrodyta,
jog Jis buvo iš tikrųjų miręs[114].

[114] Mt 27,59–60; Lk 23,50–56; Jn 19, 38–42; Apd 13,29

Jei Kristus numirė už mus, kodėl mes vis tiek turime mirti? **42 klausimas**

Mūsų mirtis yra ne nuodėmių išpirkimas,
o tik jų baigtis ir
įžengimas į amžinąjį gyvenimą[115].

[115] Jn 5,24; Fil 1,23; Rom 7,24–25

43 klausimas

Kuo Kristaus auka ir kryžiaus mirtis mums dar naudinga?

Kristaus galia mūsų senasis žmogus
drauge su Juo
yra nukryžiuojamas,
miršta ir palaidojamas[116],
kad mumyse neviešpatautų piktieji
kūno geiduliai[117],
o mes aukotume Jam save
kaip padėkos auką[118].

[116] Rom 6,6–8. 11–12; Kol 2,12
[117] Rom 6,12
[118] Rom 12,1

44 klausimas

Kodėl pridurti žodžiai „nužengė į pragarą“?

Kad per didžiausias savo pagundas
būčiau tikras,
jog mano Viešpats Kristus
išgelbėjo mane
nuo pragaro baimės ir kančios,
nes Jis ant kryžiaus,
o prieš tai kūnu ir siela
iškentė neapsakomą skausmą,
išgąstį ir siaubą[119].*

[119] Iz 53,10; Mt 27,46

17 SEKMADIENIS

45 klausimas

Kokia nauda mums iš Kristaus prisikėlimo?

Pirmiausia,
Jis prisikeldamas nugalėjo mirtį,

kad padarytų mus dalininkais teisumo,
kurį pelnė mums savo mirtimi[120].
Antra, jau dabar Jo galia
esame prikeliami naujam gyvenimui[121].
Ir trečia, Kristaus prisikėlimas laiduoja
mums palaimingą prisikėlimą[122].

[120] 1 Kor 15, 16–17.54–55; Rom 4,25; 1 Pt 1,3–5.21
[121] Rom 6,4; Kol 3,1–4; Ef 2,5
[122] 1 Kor 15,12; Rom 8,11

18 SEKMADIENIS

Kaip supranti žodžius „įžengė į dangų“? **46 klausimas**

Kristus savo mokinių akivaizdoje
buvo nuo žemės paimtas į dangų[123]
ir ten yra mūsų labui[124],
kol ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti[125].

[123] Apd 1,9; Mt 26,64; Mk 16,19; Lk 24,51
[124] Hbr 4,14; 7, 24–25; 9,24–28; Rom 8,34; Ef 4,10; Kol 3,1
[125] Apd 1,11; Mt 24,30

Argi Kristus nėra su mumis iki pasaulio pabaigos, kaip yra pažadėjęs[126]? **47 klausimas**

[126] Mt 28,20

Kristus yra tikras žmogus
ir tikras Dievas.
Žmogiškąja prigimtimi
Jo dabar nėra žemėje[127],
bet savo dieviškumu,
didybe, malone ir Dvasia
Jis niekuomet nepasitraukia nuo mūsų[128].

[127] Mt 26,11; Jn 16,28; Jn 17,11; Apd 3,21
[128] Jn 14,17–20; 16,13; Mt 28,20; Ef 4,8.12

Ar Kristaus prigimtys nėra viena nuo kitos atskirtos, jei žmogiškumo nėra ten, kur yra dieviškumas? **48 klausimas**

Ne. Dieviškumas yra neaprėpiamas
ir visur esantis[129].
Viena vertus, jis peržengia
Kristaus prisiimto žmogiškumo ribas,
kita vertus, jo ne mažiau lieka
Kristaus asmenyje,
nes yra su juo sujungtas[130].

[129] Apd 7,49; Jer 23,24

[130] Kol 2,9; Jn 3,13; 11,15; Mt 28,6

49 klausimas

Kuo mums naudingas Kristaus įžengimas į dangų?

Pirma, kad danguje
Kristus mus užtaria Tėvui[131].
Antra, mes turime danguje savo Kūną,
kuris užtikrina, kad Kristus, jo galva,
paims pas save ir mus, jo narius[132].
Trečia, Jis mums užstatu siunčia
savo Dvasią[133], kurios jėga
ieškome to, kas yra aukštybėse –
ten, kur Kristus sėdi Tėvo dešinėje,
o ne to, kas žemėje[134].

[131] 1 Jn 2,1; Rom 8,34

[132] Jn 14,2; 20,17; Ef 2,6

[133] Jn 14,16; Apd 2,1–4; 2 Kor 1,22; 5,5

[134] Apd 2,33; Kol 3,1; Fil 3,14

19 SEKMADIENIS

50 klausimas

Kodėl pridurta, kad Kristus „sėdi Dievo Tėvo dešinėje“?

Jis įžengė į dangų tam,
kad pasirodytų ten
kaip savo krikščioniškosios
Bažnyčios galva[135],
per kurią Tėvas viską valdo[136].

[135] Ef 1,20–23; Kol 1,18

[136] Mt 28,18; Jn 5,22

Kuo mums naudingas Kristaus – mūsų Galvos – išaukštinimas? **51 klausimas**

Pirma, kad per Šventąją Dvasią
Jis išlieja mums, savo nariams,
dangiškąsias dovanas[137].
Antra, kad savo galia Jis palaiko mus
ir gina nuo visų priešų[138].

[137] Ef 4,10–12

[138] Ps 2,9; Jn 10,28–30; Ef 4,8

Kuo tave guodžia būsimas Kristaus atėjimas teisti gyvųjų ir mirusiųjų? **52 klausimas**

Kad patirdamas sielvartą ir persekiojimus
visada galiu pakelta galva laukti
teisėjo iš dangaus[139],
kuris pasiaukojo vietoj manęs
Dievo teismui
ir panaikino man visą bausmę.
Jis visus savo, taigi ir mano priešus
pasmerks amžiams[140],
o mane su visais išrinktaisiais
pasiims pas save į dangiškąjį džiaugsmą
ir garbę[141].

[139] Lk 21,28; Rom 8,23–24; Fil 3,20–21; Tit 2,13

[140] 1 Tes 4 16–17; 2 Tes 1,6–10; Mt 25,41–43

[141] Mt 25,34

APIE DIEVĄ ŠVENTĄJĄ DVASIĄ

20 SEKMADIENIS

53 klausimas

Kuo tiki esant Šventąją Dvasią?

Pirma, kad Šventoji Dvasia
yra amžinasis Dievas,
lygiai kaip Tėvas ir Sūnus[142].
Antra, kad Ji yra ir man duota[143],
ir tikru tikėjimu daro mane Kristaus
ir visų Jo geradarybių dalininku[144],
guodžia mane[145] ir pasiliks su manimi
per amžius[146].

[142] Pr 1,2; Iz 48,16; 1 Kor 3,16; 6,19; Apd 5,3–4
[143] Mt 28,19–20; 2 Kor 1,21–22
[144] Gal 3,14; 1 Pt 1,2; 1 Kor 6,17
[145] Apd 9,31
[146] Jn 14,16; 1 Pt 4,14

21 SEKMADIENIS

54 klausimas

Kuo tiki esant „šventąją visuotinę Bažnyčią“?

Tikiu, kad Dievo Sūnus[147]
iš visų žmonių[148]
nuo pasaulio pradžios iki pabaigos[149]
Žodžiu ir Dvasia[150] tikro tikėjimo
vienybėje[151]
renka, saugo ir išlaiko[152]
vieną amžinajam gyvenimui išrinktą
Bažnyčią[153],
ir kad aš esu gyvas jos narys[154]
ir amžinai toks liksiu[155].

[147] Jn 10,11
[148] Pr 26,4
[149] Ps 71,18; 1 Kor 11,26
[150] Iz 59,21; Rom 1,16; 10,14–17; Ef 5,26
[151] Apd 2,46; Ef 4,3–6
[152] Mt 16,18; Jn 10,28–30; 1 Kor 1,8–9
[153] Rom 8,29–30; Ef 1,10–13
[154] 1 Jn 3,21
[155] 1 Jn 2,19.24.27

Kaip supranti „šventųjų bendravimą“? 55 klausimas

Pirma, kad tikintieji – visi ir kiekvienas –
yra Viešpaties Kristaus nariai
ir visų Jo turtų bei dovanų dalininkai[156].
Antra, kad kiekvienas narys
privalo noriai ir džiaugsmingai
savo gebėjimais patarnauti
kitiems nariams
jų naudai bei gerovei[157].

[156] 1 Jn 1,3; 1 Kor 1,9; Rom 8,32

[157] 1 Kor 12,12–13.21; 13,5–6; Fil 2,4–6

Kaip supranti nuodėmių atleidimą? 56 klausimas

Dievas dėl Kristaus nuopelnų[158]
nebenorės prisiminti
nei mano visų nuodėmių,
nei nuodėmingos prigimties,
su kuria man teks grumtis
visą gyvenimą[159].
Jis iš malonės man dovanoja
Kristaus teisumą,
todėl man nebereikės stoti
prieš Jo teismą[160].

[158] 1 Jn 2,2; 2 Kor 5,19–21

[159] Ps 103, 3–4.10.12; Rom 7,24–25; 8,1–4

[160] Jn 3,18

22 SEKMADIENIS

Kokią paguodą tau suteikia būsimasis kūno prisikėlimas? 57 klausimas

Kad pasibaigus gyvenimui,
ne vien siela bus iš karto paimta
pas Kristų, jos Galvą[161],

[161] Lk 23,43; Fil 1,21–23

bet ir kūnas bus Kristaus galia prikeltas
ir suvienytas su siela,
ir taps panašus į Jo šlovingą kūną[162].

[162] 1 Kor 15, 53–54; Job 19, 23–27; 1 Jn 3,2; Fil 3,21

58 klausimas **Kokią paguodą tau suteikia žodžiai apie amžinąjį gyvenimą?**

Kad jau dabar jusdamas širdyje
amžinojo džiaugsmo pradžią[163],
pasibaigus šiam gyvenimui
įgysiu visą pilnatvę tokios palaimos,
kokios akis neregėjo, ausis negirdėjo,
kas žmogui į širdį neatėjo[164], –
joje amžinai šlovinti Dievą[165].

[163] 2 Kor 5,2–3

[164] 1 Kor 2,9

[165] Jn 17,3

23 SEKMADIENIS

59 klausimas **Kokią naudą turiu visa tai tikėdamas?**

Iš to žinau, kad Kristuje
esu teisus prieš Dievą
ir amžinojo gyvenimo paveldėtojas[166].

[166] Hab 2,4; Rom 1,17; Jn 3,36

60 klausimas **Kaip tampi teisus prieš Dievą?**

Tiktai per tikrą tikėjimą
Jėzumi Kristumi[167].
Nors sąžinė ir kaltina mane
smarkiai sulaužius visus Dievo įsakymus,
nė vieno iš jų niekada neįvykdžius[168],
palinkus į visokį blogį[169],
tačiau Dievas man, ne už nuopelnus[170] –

[167] Rom 3,21–25. 28; Gal 2,16; Ef 2,8–9; Fil 3,9

[168] Rom 3,9–20

[169] Rom 7,23

[170] Tit 3,5

vien iš savo malonės[171],
dovanoja ir įskaito[172]
tobulą Kristaus atlygį[173],
teisumą ir šventumą[174],
lyg niekada nebūčiau nei turėjęs,
nei padaręs jokios nuodėmės,
lyg būčiau išpildęs visą paklusnumą,
kurį už mane įvykdė Kristus[175],
– jei tik šias geradarystes priimu
tikinčia širdimi[176].

[171] Rom 3,24; Ef 2,8
[172] Rom 4,4–5; 2 Kor 5,19
[173] 1 Jn 2,2
[174] 1 Jn 2,1
[175] 2 Kor 5,21
[176] Rom 3,22; Jn 3,18

Kodėl sakai, kad esi išteisinamas vien tikėjimu? **61 klausimas**

Dievui patinku
ne dėl savo tikėjimo vertumo.
Vien Kristaus atlygis,
teisumas ir šventumas
yra mano teisumas Dievo akyse[177].
Jį priimu ir Dievo teisumas
tampa manuoju
ne kitaip, kaip tik per tikėjimą[178].

[177] 1 Kor 1,30; 2,2
[178] 1 Jn 5,10

24 SEKMADIENIS

Kodėl teisumu prieš Dievą arba bent jo dalimi negali tapti mūsų geri darbai? **62 klausimas**

Todėl, kad Dievo teismą atlaiko
tik tobulas ir Jo įstatymą
visiškai atitinkantis teisumas[179].
O mūsų visi, net geriausi darbai šiame

[179] Gal 3,10; Įst 27,26

gyvenime yra netobuli
ir nuodėmių sutepti[180].

[180] Iz 64,6

63 klausimas

Kaipgi mes savo gerais darbais nieko nepelnome, jeigu Dievas žada už juos atlyginti šiame ir būsimame gyvenime?

Nes tas atlygis duodamas
ne už nuopelnus, bet iš malonės[181].

[181] Lk 17,10

64 klausimas

Bet argi šitoks mokymas nepaverčia žmonių lengvabūdžiais ir apsileidėliais?

Ne, nes neįmanoma, kad tie,
kurie tikru tikėjimu
yra įskiepyti Kristuje,
neneštų dėkingumo vaisių[182].

[182] Mt 7,18

APIE ŠVENTUS SAKRAMENTUS

25 SEKMADIENIS

Jei vien tikėjimas daro mus Kristaus ir visų Jo geradarybių dalininkais, tai iš kur toks tikėjimas atsiranda? **65 klausimas**

Tokį tikėjimą žadina mūsų širdyse
Šventoji Dvasia[183]
per šventosios Evangelijos skelbimą
ir patvirtina priimant
šventuosius sakramentus[184].

[183] Ef 2,8–9; Jn 3,5

[184] Mt 28,19–20; 1 Pt 1,22–23

Kas yra sakramentai? **66 klausimas**

Sakramentai yra regimi,
šventi ženklai ir antspaudai.
Dievas juos įsteigė, kad per juos
mums duotų geriau suprasti
ir kad užantspauduotų
Evangelijos pažadą:
dėl vienintelės Kristaus aukos
ant kryžiaus
mums iš malonės dovanotas
nuodėmių atleidimas
ir amžinasis gyvenimas[185].

[185] Pr 17,11; Rom 4,11; Įst 30,6; Kun 5,26; Hbr 9,8–9.24; Ez 20,12

67 klausimas **Ar Žodis ir sakramentai skirti tam, kad nukreiptų mūsų tikėjimą į Jėzaus Kristaus kryžiaus auką, kaip vienintelį mūsų išgelbėjimo pagrindą?**

Taip, nes Šventoji Dvasia
mus Evangelijoje moko
ir šventaisiais sakramentais patvirtina,
kad visas mūsų atpirkimas remiasi
vienintele Kristaus auka,
atlikta už mus ant kryžiaus[186].

[186] Rom 6,3; Gal 3,27

68 klausimas **Kiek sakramentų įsteigė Kristus Naujajame Testamente?**

Du – šventąjį Krikštą
ir šventąją Vakarienę.

APIE ŠVENTĄ KRIKŠTĄ

26 SEKMADIENIS

Kaip šventasis Krikštas tau primena ir garantuoja, kad vienintelė Kristaus auka buvo skirta tavo labui? **69 klausimas**

Kristus įsteigė
šį išorinį apiplovimą vandeniu[187]
ir tuo pažadėjo[188],
kad Jo kraujas ir Dvasia
nuplauna mano sielą nuo nešvaros,
tai yra nuo visų mano nuodėmių,
taip tikrai, kaip išoriškai vanduo
nuplauna kūno nešvarumus[189].

[187] Mt 28,19–20; Apd 2,38
[188] Mt 3,11; Mk 16,16; Rom 6,3–4
[189] Mk 1,4; Lk 3,3

Ką reiškia būti nuplautam Kristaus krauju ir Dvasia? **70 klausimas**

Reiškia turėti nuodėmių atleidimą
iš Dievo malonės dėl Kristaus kraujo,
kurį Jis praliejo už mus
aukodamasis ant kryžiaus[190];
be to, tai reiškia
būti atnaujintiems Šventosios Dvasios,
būti pašventintais Kristaus nariais,
kad kuo toliau, tuo labiau
mirtume nuodėmei
ir gyventume šventai bei nepeiktinai[191].

[190] Hbr 12,24; 1 Pt 1,2; Apr 1,5; Zch 13,1; Ez 36,25–27
[191] Jn 1,33; 3,5; 1 Kor 6,11; 12,13; Rom 6,4; Kol 2,11–12

71 klausimas **Kaip Kristus pažadėjo mums, kad esame nuplauti Jo krauju ir Dvasia taip tikrai, kaip nuplauti Krikšto vandeniu?**

Krikšto įsteigimo žodžiais:
„Eikite ir padarykite mano mokiniais
visų tautų žmones,
krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus,
ir Šventosios Dvasios.“[192]
Ir dar: „Kas įtikės ir pasikrikštys,
bus išgelbėtas, o kas netikės,
bus pasmerktas.“[193]
Tas pažadas yra pakartojamas
ir kitose Šventojo Rašto vietose,
kur Krikštas vadinamas
atgimdančiu ir atnaujinančiu
nuplovimu[194],
nuodėmių nuplovimu[195].

[192] Mt 28,19
[193] Mk 16,16
[194] Tit 3,5
[195] Apd 22,16

27 SEKMADIENIS

72 klausimas **Ar regimas nuplovimas vandeniu yra jau ir pats nuodėmių nuplovimas?**

Ne[196], nes vien tik Jėzaus Kristaus kraujas
ir Šventoji Dvasia apvalo mus nuo visų
nuodėmių[197].

[196] Mt 3,11; 1 Pt 3,21; Ef 5,26–27
[197] 1 Jn 1,7; 1 Kor 6,11

73 klausimas **Tai kodėl Šventoji Dvasia Krikštą vadina atgimdančiu ir nuplaunančiu nuodėmes?**

Dievas turi svarbų pagrindą taip kalbėti.
Jis nori mus pamokyti ne tik
kad kaip kūno nešvarumai
nuplaunami vandeniu,
taip mes apvalomi nuo nuodėmių
Kristaus krauju ir Dvasia[198],
bet ir dar daugiau, –
tuo dievišku pažadu ir ženklu
Jis nori mums garantuoti,
jog esame dvasiškai apiplauti
nuo nuodėmių
taip tikrai, kaip išoriškai
nuplauna vanduo[199].

[198] Apd 1,5; Apr 1,5; 7,14; 1 Kor 6,11

[199] Mk 16,16; Gal 3,17

Ar reikia krikštyti mažus vaikus? **74 klausimas**

Taip,
nes ir jie ne mažiau nei suaugusieji
priklauso Dievo sandorai ir Bažnyčiai[200],
ir jiems yra pažadėtas
Kristaus krauju nuodėmių atleidimas[201]
bei tikėjimą žadinanti
Šventoji Dvasia[202].
Todėl ir vaikai krikštu,
kaip sandoros ženklu,
turi būti įtraukiami
į krikščionių Bažnyčią
ir atskiriami nuo netikinčių vaikų[203],
kaip kad Senajame Testamente
buvo daroma apipjaustymu[204],
kurio vieton Naujajame Testamente
buvo įvestas Krikštas[205].

[200] Pr 17,7

[201] Mt 19,14

[202] Lk 1,14–15; Ps 22,11; Iz 44,1–3; Apd 2,39

[203] Apd 10,47

[204] Pr 17,14

[205] Kol 2,11–13

APIE ŠVENTĄ VAKARIENĘ

28 SEKMADIENIS

75 klausimas

Kaip šventoji Vakarienė tau primena ir laiduoja, kad dalyvauji vienatinėje Kristaus aukoje ir visose Jo malonėse?

Kristus įsakė man ir visiems tikintiesiems
valgyti šitos laužiamos duonos
ir gerti iš šitos taurės Jo atminimui
ir drauge pažadėjo[206], pirma,
kad Jo kūnas buvo už mane
ant kryžiaus paaukotas ir sulaužytas
bei Jo kraujas už mane pralietas
taip tikrai, kaip savo akimis matau
man laužiamą Viešpaties duoną
ir teikiamą Viešpaties taurę.
Antra, kad savo nukryžiuotu kūnu
ir pralietu krauju
Jis maitina ir girdo mano sielą
amžinajam gyvenimui taip tikrai,
kaip tikrai aš gaunu
iš Bažnyčios tarno rankų
Kristaus kūno ir kraujo ženklų –
ragauju Viešpaties duonos
ir geriu iš taurės.

[206] Mt 26,26–28; Mk 14,22–24; Lk 22,19–20; 1 Kor 10,16–17; 11,23–25; 12,13

Ką reiškia valgyti nukryžiuotą Kristaus kūną ir gerti pralietą Jo kraują?

76 klausimas

Reiškia ne tiktai priimti tikinčia širdimi
visą Kristaus kančią ir mirtį
ir per tai gauti nuodėmių atleidimą
bei amžinąjį gyvenimą[207],
bet taip pat ir per Šventąją Dvasią,
kuri gyvena ir Kristuje, ir mumyse,
būti vis labiau vienijamiems
su garbinguoju Jo kūnu[208].
Kad, nors Jis dabar danguje[209],
o mes žemėje,
vis dėlto esame su Juo vieno kūno[210]
ir amžiams gyvensime
bei būsime vedami vienos Dvasios[211].

[207] Jn 6,35.40. 47–54
[208] Jn 6,55–56
[209] Apd 3,21; 1 Kor 11,26
[210] Ef 3,16–17; 5,29–32; 1 Kor 6,15–19; 1 Jn 3,24; 4,13
[211] Jn 14,23; 6, 56–58; 15,1–6; Ef 4,15–16

Kada Kristus pažadėjo tikinčiuosius valgydinti savo kūnu ir girdyti savo krauju taip pat tikrai, kaip kad tikrai jie valgo tą laužiamą duoną ir geria iš tos dėkojimo taurės?

77 klausimas

Viešpaties vakarienės įsteigimo žodžiais[212]:
„Viešpats Jėzus tą naktį,
kurią buvo išduotas, paėmė duoną,
padėkojęs sulaužė ir tarė:
„Imkite ir valgykite;
tai yra mano kūnas,

[212] Mt 26,26–28; Mk 14,22–24; Lk 22,19–20

kuris už jus sulaužomas.
Tai darykite mano atminimui.“
Taip pat po vakarienės
Jis paėmė taurę ir tarė:
„Ši taurė yra Naujoji Sandora
mano kraujyje. Kiek kartų gersite,
darykite tai mano atminimui.“
Taigi, kada tik valgote šitą duoną
ir geriate iš tos taurės,
jūs skelbiate Viešpaties mirtį,
kol Jis ateis.“[213]

[213] 1 Kor 11,23–25

Šitą pažadą pakartojo
ir apaštalas Paulius, sakydamas:
„Argi dėkojimo taurė, kurią laiminame,
nėra bendravimas Kristaus kraujyje?
Argi duona, kurią laužome,
nėra bendravimas Kristaus kūne?
Nors mūsų daug, mes visi esame
viena duona ir vienas kūnas:
juk mes visi dalijamės viena duona.“[214]

[214] 1 Kor 10,16–17

29 SEKMADIENIS

78 klausimas

Ar duona ir vynas virsta tikru Kristaus kūnu ir krauju?

Ne. Kaip vanduo per Krikštą
nevirsta Kristaus krauju
ir pats nenuplauna nuodėmių,
o yra tik dieviškas ženklas
ir patvirtinimas[215],

[215] Mt 26,29; Mk 14,24

taip ir šventoji duona per Vakarienę
nevirsta Kristaus kūnu[216],
nors pagal sakramentų naudojimo
tvarką ir vadinama Kristaus kūnu[217].

[216] 1 Kor 10,16–17; 11,26–28
[217] Pr 17,10–19; Iš 12,26–27.43.48; 1 Pt 3,21;1 Kor 10,1–4; Tit 3,5

Kodėl tada Kristus vadina duoną savo kūnu, o taurę savo krauju, arba Naująja Sandora savo kraujyje, apaštalas Paulius – bendravimu Kristaus kūne ir kraujyje? **79 klausimas**

Kristus taip kalba ne be rimto pagrindo.
Jis vadina duoną savo kūnu,
o taurę savo krauju,
norėdamas paaiškinti mums, kad,
kaip duona ir vynas palaiko
mūsų gyvybę šiame gyvenime,
taip Jo nukryžiuotas kūnas
ir pralietas kraujas
yra tikrasis mūsų sielos valgis
ir gėrimas amžinam gyvenimui[218].
Ir negana to:
Kristus nori šiuo regimu ženklu
ir užstatu mums garantuoti,
kad Šventosios Dvasios veikiami
esame Jo kūno bei kraujo dalininkai
taip tikrai, kaip mes tuos šventus ženklus
savo burna Jį atsimindami priimame[219].
Ir kad visa Jo kančia bei paklusnumas
mums įskaitomas taip užtikrintai,
lyg mes patys savo kūnu
būtume visa iškentę ir įvykdę.

[218] Jn 6,51.55
[219] 1 Kor 10,16–17

30 SEKMADIENIS

80 klausimas **Koks skirtumas tarp Viešpaties Vakarienės ir popiežiaus mišių?**

Viešpaties Vakarienė liudija tai,
kad mums tobulai atleistos
visos nuodėmės
dėl vienintelės Jėzaus Kristaus aukos,
kurią Jis kartą paaukojo ant kryžiaus[220];
kad Šventosios Dvasios
esame suvienyti su Kristumi[221],
kuris dabar savo tikruoju kūnu
yra danguje, Tėvo dešinėje[222] ir tenai
nori būti garbinamas[223].
O mišios moko, kad gyvieji ir mirusieji
neturi per Kristaus kančią
nuodėmių atleidimo,
nebent tik jei Kristus už juos
kasdien per mišias kunigų aukojamas,
neva tada Jis įsikūnijantis
duonoje ir vyne
ir dėl to juose turįs būti garbinamas.
Taigi mišios iš tiesų yra ne kas kita,
kaip vienintelės Jėzaus Kristaus
aukos ir kančios paneigimas[224]
ir prakeikta stabmeldystė.*

[220] Hbr 7,27; 9,12.25–28; 10,10.12–14; Jn 19,30; Mt 26,28; Lk 22,19–20

[221] 1 Kor 6,17; 10,16

[222] Hbr 1,3; 8,1–2

[223] Jn 4,21–24; 20,17; Lk 24,52; Apd 7,55–56; Kol 3,1; Fil 3,20–21; 1 Tes 1,9–10

[224] Hbr 9,6–10; 10,19–31

81 klausimas **Kas gali artintis prie Viešpaties stalo?**

Tie, kurie bodisi savimi
dėl savo nuodėmių,

tačiau tiki, kad jos jiems atleistos
ir kad likusioji silpnybė
pridengta Kristaus kančios ir mirties;
tie, kurie trokšta
vis labiau tvirtėti tikėjimu
ir pasitaisyti gyvenimu.
O neatgailaujantieji ir veidmainiai
valgo ir geria savo pasmerkimui[225].

[225] 1 Kor 10,21; 11,28–29

Ar ši Vakarienė leistina ir tiems, kurie savo išpažinimu ir gyvenimu pasirodo esą netikintys ir bedieviai? **82 klausimas**

Ne, nes taip būtų paniekinta
Dievo sandora ir sukelta Jo rūstybė
visai bendruomenei[226].
Todėl pagal Kristaus
ir Jo apaštalų mokymą
krikščionių Bažnyčia yra įpareigota
dangaus karalystės raktais
tokius atskirti nuo Vakarienės,
kol jie nepakeis savo gyvenimo.

[226] 1 Kor 11,20.34; Iz 1,11–15; 66,3; Jer 7,21–23; Ps 50,16–17

31 SEKMADIENIS

Kas yra dangaus karalystės raktai? **83 klausimas**

Tai šventosios Evangelijos skelbimas
ir krikščioniškoji Bažnyčios drausmė.
Šiais dviem veiksmais dangaus karalystė
tikintiesiems atidaroma,
o netikintiesiems uždaroma[227].

[227] Mt 16,18–19; 18,15–18

84 klausimas **Kaip dangaus karalystė atidaroma ir uždaroma, skelbiant šventąją Evangeliją?**

Šitaip: Kristaus įsakymu visiems
tikintiesiems skelbiama ir viešai liudijama,
kad, kai tik jie tikru tikėjimu
priima Evangelijos pažadus,
Dievas jiems tikrai atleidžia
visas nuodėmes dėl Kristaus nuopelno;
o visiems netikintiesiems
ir veidmainiams paskelbiama,
kad jiems gresia Dievo rūstybė
ir amžinas pasmerkimas,
jei jie neatsivers[228].
Remdamasis šiuo Evangelijos liudijimu
Dievas teis juos šiame
ir būsimajame gyvenime.

[228] Jn 20,21–23; Mt 16,19

85 klausimas **Kaip dangaus karalystė uždaroma ir atidaroma Bažnyčios drausme?**

Šitaip: Kristaus paliepimu visi tie,
kurie vadinasi krikščionimis,
bet nekrikščioniškai moko ir gyvena,
daugsyk broliškai perspėti
nuo savo klystkelių ir
netinkamo gyvenimo būdo nepasitraukia,
yra apskundžiami Bažnyčiai
arba jos šiam reikalui paskirtiesiems;
jeigu ir šio perspėjimo neklauso,
tų pačių jie atskiriami

nuo krikščionių bendruomenės –
jiems uždraudžiami šventieji sakramentai,
o Dievo sprendimu – ir nuo Jo karalystės.
Bet jeigu jie pasitaisyti pažada
ir tai parodo, vėl priimami
kaip Kristaus ir Jo Bažnyčios nariai[229].

[229] Mt 18,15–18; 1 Kor 5,2–5.11; 2 Tes 3,14–15; 2 Jn 10.11

III DALIS

APIE DĖKINGUMĄ ARBA APIE KRIKŠČIONIŠKĄJĮ GYVENIMĄ

32 SEKMADIENIS

86 klausimas

Jei esame išganyti ne už savo nuopelnus, o iš malonės per Kristų, kodėl turime daryti gerus darbus?

Todėl, kad Kristus,
mus atpirkęs savo krauju,
Šventąja Dvasia daro panašius
į savo atvaizdą,
kad pasirodytume visu gyvenimu
dėkingi Dievui
už Jo geradarystes[230]
ir tuo Jį pašlovintume[231].
Be to, kad spręsdami
iš savo gerų darbų vaisių
būtume tikri savo tikėjimu[232]
ir šventu gyvenimu laimėtume
savo artimą Kristui.

[230] Rom 6,13; 12,1–2; 1 Pt 2,5.9–10; 1 Kor 6,20

[231] Mt 5,16; 1 Pt 2,12

[232] 1 Pt 1,6–7; Mt 7,17; Gal 5,6.22–23

87 klausimas

Ar gali būti išganyti tie, kurie neatsiverčia į Dievą nuo savo nedėkingo ir pikto elgesio?

Jokiu būdu. Nes pagal Šventąjį Raštą
„nei ištvirkėliai, nei stabmeldžiai,
nei svetimautojai,
nei sanguliautojai su vyrais,
nei vagys, nei gobšai, nei girtuokliai,
nei keikūnai, nei plėšikai
nepaveldės Dievo karalystės“[233].

[233] 1 Kor 6,9–10; Ef 5,5–6; 1 Jn 3,14–15

33 SEKMADIENIS

Iš kiek dalių susideda tikra žmogaus atgaila arba atsivertimas? **88 klausimas**

Iš dviejų dalių:
senojo žmogaus mirimo[234]
ir naujojo prisikėlimo.

[234] Rom 6,4–6; Ef 4,22–24; Kol 3,5–10; 1 Kor 5,7

Kas yra senojo žmogaus mirimas? **89 klausimas**

Nuoširdus liūdesys dėl nuodėmės,
vis didėjanti neapykanta jai
ir jos šalinimasis[235].

[235] Rom 8,13; Jl 2,13

Kas yra naujojo žmogaus prisikėlimas? **90 klausimas**

Nuoširdus džiaugsmas
Šventojoje Dvasioje per Kristų[236],
noras ir troškimas gyventi
pagal Dievo valią
ir daryti gerus darbus[237].

[236] Rom 5,1; 14,17; Iz 57,15

[237] Rom 6,10–11; Gal 2,20

Kokie darbai yra geri? **91 klausimas**

Vien tik tie,
kurie daromi tikru tikėjimu[238]
pagal Dievo įsakymus[239] ir Jo garbei[240],
o ne tie, kurie grindžiami
mūsų nuožiūra
arba žmonių taisyklėmis[241].

[238] Rom 14,23

[239] 1 Sam 15,22; Ef 2,10

[240] 1 Kor 10,31

[241] Įst 13,1; Ez 20,18–19; Iz 29,13; Mt 15,9

34 SEKMADIENIS

92 klausimas **Kokie yra Dievo įsakymai?**

Dievas ištarė visus šiuos žodžius:
„Aš esu Viešpats, tavo Dievas,
kuris išvedžiau tave iš Egipto žemės,
iš vergijos namų.
I. Neturėsi kitų dievų, tiktai mane.
II. Nedirbsi sau drožinio
nei jokio paveikslo, panašaus į tai,
kas yra aukštai danguje,
čia, žemėje, ir vandenyse po žeme.
Nesilenksi jiems ir negarbinsi jų,
nes aš, VIEŠPATS,
tavo Dievas, esu pavydulingas Dievas,
skiriantis bausmę vaikams už tėvų kaltę
iki trečios ir ketvirtos kartos tų,
kurie mane atmeta,
bet rodantis ištikimą meilę
iki tūkstantosios kartos tiems,
kurie mane myli ir laikosi mano įsakymų.
III. Nenaudosi piktam VIEŠPATIES,
savo Dievo, vardo, nes VIEŠPATS
nepaliks nenubausto to,
kuris naudoja piktam Jo vardą.
IV. Atmink ir švęsk šabo dieną.
Šešias dienas triūsi
ir dirbsi visus savo darbus,
bet septintoji diena yra VIEŠPATIES,
tavo Dievo, šabas;

nedirbsi jokio darbo nei tu,
nei tavo sūnus ar duktė,
nei tavo vergas ar vergė, nei tavo galvijai,
nei ateivis, gyvenantis tavo gyvenvietėse.
Juk per šešias dienas VIEŠPATS
padarė dangų ir žemę,
jūrą ir visa, kas juose,
bet septintąją dieną ilsėjosi.
Todėl VIEŠPATS septintąją dieną
palaimino ir pašventino.
V. Gerbk savo tėvą ir motiną,
kad ilgai gyventumei Žemėje,
kurią VIEŠPATS, tavo Dievas,
tau skiria.
VI. Nežudysi.
VII. Nepaleistuvausi.
VIII. Nevogsi.
IX. Neliudysi melagingai
prieš savo artimą.
X. Negeisi savo artimo namų;
negeisi savo artimo žmonos ar tarno
bei tarnaitės, ar jaučio, ar asilo, ar bet
ko, kas priklauso tavo artimui[242]“. *

[242] Iš 20,1–17; Įst 5,6–21

Kaip padalyti šie įsakymai? 93 klausimas

Į dvi dalis[243], iš kurių pirmoji nurodo,
kaip turime elgtis Dievo akivaizdoje,
o antroji – kokios yra mūsų pareigos
artimui[244].

[243] Iš 34,28; Įst 4,13; 10,3–4

[244] Mt 22,37–39

94 klausimas

Ko Viešpats reikalauja pirmuoju įsakymu?

Kad jei nenoriu prarasti
savo sielos išganymo ir palaimos,
turiu vengti ir šalintis
visokios stabmeldystės[245],
burtų, prietarų[246],
negarbinti šventųjų ir kitų kūrinių[247];
turiu iš tikro pažinti vienintelį
tikrą Dievą[248],
tik Juo vienu pasitikėti[249],
tik iš Jo vieno nuolankiai[250]
ir kantriai[251] laukti visokeriopo gėrio[252];
visa širdimi Jį mylėti[253], Jo bijoti[254],
Jį garbinti[255].
Verčiau visko atsižadėti
negu bent menkiausiu dalyku
Jam nusižengti[256].

245 1 Kor 6,9–10; 10,7.14
246 Kun 19,31; Įst 18,10–12
247 Mt 4,10; Apr 19,10; 22,8–9
248 Jn 17,3
249 Jer 17,5
250 1 Pt 5,5–6
251 Hbr 10,36; Kol 1,11; Rom 5,3–4; 1 Kor 10,10; Fil 2,14
252 Ps 104,27–30; Iz 45,7; Jok 1,17
253 Įst 6,5; Mt 22,37
254 Įst 6,2; Ps 111,10; Pat 1,7; 9,10; Mt 10,28
255 Mt 4,10; Įst 10,20–21
256 Mt 5,29–30; 10,37; Apd 5,29

95 klausimas

Kas yra stabmeldystė?

Vietoje vienintelio tikrojo
savo Žodžiu apsireiškusio Dievo
arba šalia Jo
prasimanyti ar turėti ką nors kita,
kuo visa širdimi pasitiki[257].

257 Ef 2,12; 5,5; 1 Met 16,26; Fil 3,19; Gal 4,8; 1 Jn 2,23; 2 Jn 9; Jn 5,23

35 SEKMADIENIS

Ko Dievas reikalauja antruoju įsakymu? — 96 klausimas

Kad mes jokiu būdu
nevaizduotume Dievo[258]
ir negarbintume Jo kitaip[259],
nei pasakyta Jo Žodyje.

[258] Įst 4,15–19; Iz 40, 18–25; Rom 1, 23–24; Apd 17,29
[259] 1 Sam 15,23; Įst 12,30–32; Mt 15,9

Ar Dievo visai negalima vaizduoti? — 97 klausimas

Dievo vaizduoti negalima
ir nereikia nė vienu iš būdų.
Kūrinius galima vaizduoti,
tačiau Dievas draudžia
daryti ir laikyti jų atvaizdus tam,
kad juos garbintų arba kad jais
Jam tarnautų[260].

[260] Iš 23,24–25; 34,13–14; Sk 33,52; Įst 7,5; 12,3; 16,22; 2 Kar 18,3–4

Ar negalima atvaizdų bažnyčioje laikyti kaip mokomųjų priemonių? — 98 klausimas

Ne, nes neturime dėtis išmintingesni
už Dievą, kuris nori, kad Jo krikščionija
būtų mokoma ne per nebylius stabus[261],
o gyvu Jo Žodžio skelbimu[262].

[261] Jer 10,8; Hab 2,18–19
[262] 2 Pt 1,19; 2 Tim 3,16–17

36 SEKMADIENIS

99 klausimas **Ko reikalauja trečiasis įsakymas?**

Kad ne tik keiksmais[263]
ar neteisinga priesaika[264],
bet ir nereikalingu pažadu[265]
neniekintume Dievo vardo
ir nepiktnaudžiautume juo,
taip pat ir tyliai stebėdami
taip darančiuosius
kad netaptume šių baisių nuodėmių
bendrininkais.
Trumpai sakant,
kad šventą Dievo vardą
tartume ne kitaip,
kaip tik su baime ir pagarba[266],
kad Jis būtų mūsų teisingai
išpažįstamas[267], šaukiamas[268]
bei visais mūsų žodžiais ir darbais[269]
garbinamas.

[263] Kun 24,11–16
[264] Kun 19,12
[265] Mt 5,37; Jok 5,12
[266] Iz 45,23
[267] Mt 10,32
[268] 1 Tim 2,8
[269] Rom 2,24; 1 Tim 6,1; Kol 3,16–17

100 klausimas **Ar Dievo vardo niekinimas keiksmu ir priesaika yra tokia sunki nuodėmė, kad Jis ir ant tų pyksta, kurie galėdami neužkerta tam niekinimui kelio?**

Taip, be abejo[270], nes nėra didesnės
ir Dievą labiau rūstinančios nuodėmės,
kaip Jo vardo išniekinimas.

[270] Kun 5,1

Kaip tik todėl Jis įsakė
už šią nuodėmę bausti mirtimi[271].

[271] Kun 24,15–16

37 SEKMADIENIS

Bet nejaugi visai negalima Dievo vardu prisiekti? **101 klausimas**

Galima, jei to reikalauja valdžia
iš savo pavaldinių
ar šiaip yra kokia būtinybė
ištikimybę ir tiesą
Dievo garbei bei artimo gerovei
palaikyti ir skatinti.
Nes tokia priesaika
yra pagrįsta Dievo Žodžiu[272]
ir buvo teisingai naudojama
Senojo ir Naujojo Testamento
šventųjų[273].

[272] Įst 6,13; 10,20; Iz 48,1; Hbr 6,16
[273] Pr 21,24; 31,53–54; Jz 9,15.19; 1 Sam 24,23; 2 Sam 3,35; 1 Kar 1,28–30; Rom 1,9; 2 Kor 1,23

Ar galima prisiekti šventaisiais ar kitais kūriniais? **102 klausimas**

Ne, nes tikroje priesaikoje
aš šaukiuosi paties Dievo,
kad Jis, vienintelis
pažįstantis žmogaus širdį,
paliudytų tiesą arba mane nubaustų,
jei neteisingai prisiekiu[274].
Tokia teisė nepriklauso
jokiam kūriniui[275].

[274] 2 Kor 1,23
[275] Mt 5,34–36; Jok 5,12

38 SEKMADIENIS

103 klausimas

Ko Dievas reikalauja ketvirtuoju įsakymu?

Pirmiausia, kad būtų išlaikomos
pamokslavimo ir mokymo tarnystės[276],
o aš uoliai lankyčiau Bažnyčią[277],
ypač šventadieniais[278],
ir stropiai mokyčiausi Dievo Žodžio[279],
priimčiau šventuosius sakramentus[280],
viešai išpažinčiau Viešpatį[281]
ir krikščioniškai aukočiau[282].
Paskui, kad per visas
savo gyvenimo dienas
piktų darbų vengčiau,
leisčiau Viešpačiui Dvasia
veikti manyje ir šitaip
amžinąjį šabą pradėčiau
jau šiame gyvenime[283].

[276] Tit 1,5; 1 Tim 3,14–15; 4,13–16; 5,17; 1 Kor 9,11–14; 2 Tim 2,2; 3,15
[277] Ps 40,10–11; 68,27; Apd 2, 42.46; Iš 31,16; Kun 16,31; Iz 58,13–14
[278] Mk 16,9; Jn 20,1.19; Apd 20,7; Apr 1,10
[279] 1 Kor 14,19. 29–31
[280] 1 Kor 11,33
[281] 1 Tim 2,1–3.8–11; 1 Kor 14,16; Mt 12,12
[282] 1 Kor 16,2
[283] Iz 66,23

39 SEKMADIENIS

104 klausimas

Ko Dievas reikalauja penktuoju įsakymu?

Kad savo tėvui ir motinai,
taip pat visiems, kuriems esu pavaldus,
reikščiau pagarbą, meilę ir ištikimybę,
paklusniai priimčiau
jų gerą pamokymą bei pabarimą[284]
ir kantriai pakęsčiau jų silpnybes[285],

[284] Ef 5,22; 6,1–5; Kol 3,18.20–24; Pat 1,8; 4,1.15.20; 20,20; Iš 21,17; Rom 13,1–7
[285] Pat 23,22; Pr 9,24–25; 1 Pt 2,18

nes Dievas nori jų rankomis
mus valdyti[286].

[286] Ef 6,4.9; Kol 3,19.21; Rom 13,1–7; Mt 22,21

40 SEKMADIENIS

Ko Dievas reikalauja šeštuoju įsakymu? **105 klausimas**

Kad aš nei mintimis, nei žodžiais,
nei ženklais, juo mažiau veiksmais
nei pats, nei per kitus nepaniekinčiau,
neįžeisčiau, nežudyčiau savo artimo
ir nerodyčiau jam neapykantos[287],
kad atsisakyčiau bet kokio keršto[288],
taip pat ir pats savęs nežaločiau
ar tyčia nestatyčiau į pavojų[289].
Valdžia todėl ir nešioja kalaviją,
kad užkirstų kelią žmogžudystei[290].

[287] Mt 5,21–22; 26,52; Pr 9,6
[288] Ef 4,26; Rom 12,19; Mt 5,25; 18,35
[289] Rom 13,14; Kol 2,23; Mt 4,7
[290] Pr 9,6; Iš 21*,14; Mt 26,52; Rom 13,4

Bet argi šis įsakymas kalba ne tik apie žudymą? **106 klausimas**

Taip, bet drausdamas žudyti
Dievas nori pasakyti,
kad nekenčia ir žmogžudystės šaknų:
pavydo[291], neapykantos[292],
piktumo[293], keršto –
visa tai Jo akyse
yra slapta žmogžudystė[294].

[291] Rom 1,28–32
[292] 1 Jn 2,9.11
[293] Jok 2,13; Gal 5,19–21
[294] 1 Jn 3,15

107 klausimas **Tai ar pakanka to, kad savo artimo nežudome?**

Ne, nes Dievas, pasmerkdamas pavydą,
neapykantą ir piktumą, nori,
kad mylėtume savo artimą
kaip patys save[295],
kad su juo būtume kantrūs, taikingi,
romūs[296], gailestingi[297] ir malonūs[298],
pagal išgales padėtume išvengti žalos[299]
ir gera darytume net savo priešams[300].

[295] Mt 7,12; 22,39
[296] Ef 4,2; Gal 6,1–2; Mt 5,9; Rom 12,18
[297] Mt 5,7; Lk 6,36
[298] Rom 12,10.15
[299] Iš 23,5
[300] Mt 5,44–45; Rom 12,20–21

41 SEKMADIENIS

108 klausimas **Ką sako septintasis įsakymas?**

Kad visokia paleistuvystė
yra Dievo prakeikta[301],
todėl ir mes turime iš visos širdies
jos neapkęsti[302],
gyventi skaisčiai bei santūriai[303]
tiek šventoje santuokoje,
tiek už jos ribų[304].

[301] Kun 18,27–29
[302] Jud 23
[303] 1 Tes 4,3–5
[304] Hbr 13,4; 1 Kor 7,1–11.25–31

109 klausimas **Ar Dievas septintuoju įsakymu nedraudžia daugiau negu tik svetimavimą?**

Mūsų kūnas ir siela
yra Šventosios Dvasios šventykla,
todėl Dievas reikalauja,
kad mes laikytume juos švarius ir šventus.

Užtat Jis taip pat draudžia
ir visus ištvirkėliškus veiksmus,
gestus, žodžius[305], mintis, geismus[306]
ir visa, kas tai žadina[307].

[305] Ef 5,3–4; 1 Kor 6,18–20
[306] Mt 5,27–32
[307] Ef 5,18; 1 Kor 15,33

42 SEKMADIENIS

Ką Dievas draudžia aštuntuoju įsakymu? **110 klausimas**

Jis draudžia ne tik vogti[308] ir plėšti[309],
už ką baudžia valstybė,
bet vagyste vadina ir visas piktas
gudrybes bei išpuolius,
kuriais kėsinamės pasisavinti
savo artimo turtą
prievarta ar prisidengdami
tariamu teisėtumu[310]:
klastotais svarsčiais[311], matais,
saikais[312], prekėmis, monetomis,
lupikavimu[313] arba kitomis
Dievo draudžiamomis priemonėmis.
Dievas taip pat draudžia būti gobšiam [314]
ir švaistyti Jo gėrybes[315].

[308] 1 Kor 6,10
[309] 1 Kor 5,10
[310] Lk 3,14; 1 Tes 4,6
[311] Pat 11,1; 16,11
[312] Ez 45,9–12
[313] Ps 15,5; Lk 6,35
[314] 1 Kor 6,10
[315] Pat 5,16

O ko šiuo įsakymu Jis iš tavęs reikalauja? **111 klausimas**

Kad aš kiek tik galėdamas
rūpinčiausi savo artimo gerove,
taigi elgčiausi su juo taip,
kaip pats noriu,
kad kiti su manimi elgtųsi[316],

[316] Mt 7,12

ir sąžiningai dirbčiau,
[317] Ef 4,28 kad galėčiau padėti stokojantiesiems[317].

43 SEKMADIENIS

112 klausimas Ko reikalauja devintasis įsakymas?

Kad prieš nieką neteisingai neliudyčiau[318],
neiškreipčiau kieno nors žodžių[319],
neapkalbėčiau ir nešmeižčiau[320],
nepadėčiau neištyrus lengvabūdiškai
ko nors nuteisti[321],
bet kad, bijodamas
baisios Dievo rūstybės[322],
vengčiau visokio melo ir klastos
kaip paties velnio darbų[323],
teisme ir visais kitais atvejais
palaikyčiau tiesą, drąsiai ją išsakyčiau[324]
ir kaip įmanydamas ginčiau
savo artimo garbę ir gerą vardą[325].

[318] Pat 19,5.9; 21,28
[319] Ps 15,3
[320] Rom 1,29–30
[321] Mt 7,1–2; Lk 6,37
[322] Pat 12,22; 13,5
[323] Jn 8,44
[324] 1 Kor 13,6; Ef 4,25
[325] 1 Pt 4,8

44 SEKMADIENIS

113 klausimas Ko reikalauja dešimtasis įsakymas?

Kad nepaliktume savo širdyje vietos
nė mažiausiam geiduliui ir minčiai,
prieštaraujančiai kuriam nors
Dievo įsakymui,
bet nuolat visa širdimi
priešintumės nuodėmei
[326] Rom 7,7 ir linktume į visa, kas teisinga[326].

Ar atsivertusieji į Dievą gali tuos įsakymus iki galo įvykdyti? **114 klausimas**

Ne. Nes net patys švenčiausieji,
kol gyvena šį gyvenimą,
turi tik menkus reikiamo paklusnumo
pradmenis[327].
Tačiau jie rimtai pasiryžta gyventi
pagal Dievo įsakymus,
ir ne pagal kelis iš jų, o pagal visus[328].

[327] 1 Jn 1,8–10; Rom 7,14–15; Mok 7,20

[328] Rom 7,22; Jok 2,10–11

Jei niekas šiame gyvenime neįstengia įvykdyti dešimties Dievo įsakymų, kodėl Dievas liepia mums taip griežtai juos skelbti? **115 klausimas**

Pirmiausia todėl,
kad per visą savo gyvenimą
kuo toliau, tuo geriau suprastume
savo nuodėmingą prigimtį[329]
ir dėl to juo karščiau trokštume
nuodėmių atleidimo
ir teisumo Kristuje[330].
Taip pat todėl,
kad nepaliaudami stengtumės
melsti Dievą
Jo Šventosios Dvasios malonės
kuo toliau, tuo labiau atnaujinti mus
pagal Dievo atvaizdą,
kol galiausiai, pasibaigus šiam gyvenimui,
pasieksime tobulumo tikslą[331].

[329] 1 Jn 1,9; Ps 32,5

[330] Rom 7,24–25

[331] 1 Kor 9,24; Fil 3,11–14

APIE MALDĄ

45 SEKMADIENIS

116 klausimas **Kodėl krikščionims reikia melstis?**

Todėl, kad tai kilniausias būdas
išreikšti Dievui dėkingumą,
kurio Jis iš mūsų reikalauja[332],
ir todėl, kad Dievas suteikia savo malonę
ir Šventąją Dvasią tik tiems,
kurie nuolat nuoširdžiai Jį to prašo
ir už tai dėkoja[333].

[332] Ps 50,14–15

[333] Mt 7,7–8; Lk 11,9–10.13; Mt 13,12

117 klausimas **Kokia turi būti malda, kad ji patiktų Dievui ir būtų išklausyta?**

Pirmiausia, kad visa,
ko Jis mums liepė prašyti[334],
mes nuoširdžiai prašytume[335]
tik vienintelio tikrojo,
savo Žodžiu apsireiškusiojo Dievo[336].
Antra, kad mes, kuo giliau pažinę
savo dvasios skurdą[337],
nuolankiai nusižemintume
Jo didybės akivaizdoje[338].
Trečia, kad tvirtai būtume įsitikinę[339],
jog dėl Jėzaus Kristaus
Jis tikrai išklausys mūsų maldą[340],
kaip yra mums pažadėjęs savo Žodyje[341],
nors ir nesame to verti.

[334] Rom 8,26; 1 Jn 5,14

[335] Jn 4,23–24

[336] Jn 4,22–24

[337] 2 Met 20,12

[338] Ps 2,11; 34,19; Iz 66,2

[339] Rom 10,14; Jok 1,6

[340] Jn 14,13–16; Dan 9,17–18

[341] Mt 7,8; Ps 143,1

Ko mums Dievas liepė iš Jo prašyti? **118 klausimas**

Visko, ko reikia dvasiai ir kūnui[342],
to, ką Viešpats Kristus išreiškė maldoje,
kurios pats mus išmokė.

[342] Jok 1,17

Kokia ta Viešpaties malda? **119 klausimas**

„Tėve mūsų, kuris esi danguje,
teesie šventas tavo vardas,
teateinie tavo karalystė,
teesie tavo valia
kaip danguje, taip ir žemėje.
Kasdienės mūsų duonos
duok mums šiandien
ir atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.
Ir nevesk mūsų į pagundą,
bet gelbėk mus nuo pikto.“[343]
Nes tavo yra karalystė ir galybė,
ir garbė per amžius.*
Amen.

[343] Mt 6,9–13; Lk 11,2–4

46 SEKMADIENIS

Kodėl Kristus įsakė kreiptis į Dievą „Tėve mūsų“?* **120 klausimas**

Tam, kad jau maldos pradžioje
Dievo atžvilgiu sužadintų mumyse
vaikišką baimę ir pasitikėjimą,

kurie turi būti mūsų maldos pagrindas.
Juk Dievas per Kristų tapo mums Tėvu
ir todėl tai, ko tikėdami Jo prašome,
mums neduos mažiau,
negu mūsų tėvai mums
žemiškųjų dalykų[344].

[344] Mt 7,9–11; Lk 11,11–13

121 klausimas **Kodėl pridurti žodžiai „kuris esi danguje“?**

Kad apie dangišką Dievo didybę
negalvotume nieko žemiško[345]
ir iš Jo visagalybės lauktume viso to,
kas tenkina mūsų kūno ir sielos
poreikius[346].

[345] Jer 23,23–24; Apd 17,24–27

[346] Rom 10,12

47 SEKMADIENIS

122 klausimas **Koks yra pirmasis prašymas?**

„Teesie šventas tavo vardas“, tai yra:
visų pirma leisk mums
iš tikrųjų tave pažinti[347],
garbinti, garsinti ir girti
visus tavo darbus[348],
kuriuose švyti tavo visagalybė,
išmintis, gerumas,
teisybė, gailestingumas ir tiesa.
Paskui nukreipti į tai visą savo gyvenimą,
mintis, žodžius ir veiksmus,
kad dėl mūsų tavo vardas

[347] Jn 17,3; Mt 16,17; Jok 1,5; Ps 119,105

[348] Ps 119,137; Rom 11,33–36

būtų ne niekinamas,
o garbinamas ir aukštinamas[349].

[349] Ps 71,8; 115,1

Koks yra antrasis prašymas? **123 klausimas**

„Teateinie tavo karalystė“,
tai yra: valdyk mus
savo Žodžiu ir Dvasia,
kad mes vis labiau tau paklustume[350].
Išlaikyk ir plėsk savo Bažnyčią[351],
sunaikink šėtono darbus,
visas jėgas, prieš tave sukylančias,
visus piktus sumanymus,
prieš tavo šventą Žodį rezgamus[352],
kol bus išbaigta tavo karalystė[353],
kurioje tu būsi viskas visame[354].

[350] Mt 6,33; Ps 119,5; 143,10
[351] Ps 51,20; 122,6–9
[352] 1 Jn 3,8; Rom 16,20
[353] Apr 22,17.20; Rom 8,22–23
[354] 1 Kor 15,28

49 SEKMADIENIS

Koks yra trečiasis prašymas? **124 klausimas**

„Teesie tavo valia kaip danguje,
taip ir žemėje“,
tai yra: duok, kad mes ir visi žmonės
atsižadėtume savo valios[355]
ir neprieštaraudami klausytume
tavo vienintelės geros valios[356],
kad kiekvienas savo pareigas
ir pašaukimą atliktume
taip noriai ir ištikimai[357],
kaip angelai danguje[358].

[355] Mt 16,24; Tit 2,12
[356] Lk 22,42
[357] 1 Kor 7,24
[358] Ps 103,27–28

50 SEKMADIENIS

125 klausimas Koks yra ketvirtasis prašymas?

„Kasdienės mūsų duonos
duok mums šiandien“,
tai yra: aprūpink mus viskuo,
kas yra kūnui būtina[359],
kad iš to pažintume,
jog tu vienintelis esi viso gėrio šaltinis,[360]
ir kad be tavo palaiminimo
nei mūsų rūpesčiai, nei darbai,
nei tavo dovanos
neatneša mums naudos[361],
ir kad dėl to pasikliautume ne kūriniais,
o vien tik tavimi[362].

[359] Ps 104,27–28; 145,15–16; Mt 6,25–26
[360] Apd 14,17; 17,27–28
[361] 1 Kor 15,58; Įst 8,3; Ps 37,3–7; 37,16–17
[362] Ps 55,23; 62,11

51 SEKMADIENIS

126 klausimas Koks yra penktasis prašymas?

„Atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes atleidžiame
savo kaltininkams“,
tai yra: dėl Kristaus kraujo
nepriskaityk mums,
varganiems nusidėjėliams,
mūsų nusikaltimų ir pikto,
kuris prie mūsų nuolat prikimba[363],
kaip ir mes savyje randame
šį tavo malonės ženklą –
norą iš visos širdies savo artimui atleisti[364].

[363] Ps 51,2–7; 143,2; 1 Jn 2,1–2
[364] Mt 6,14–15

52 SEKMADIENIS

Koks yra šeštasis prašymas? **127 klausimas**

„Nevesk mūsų į pagundą,
bet gelbėk mus nuo pikto“,
tai yra: kadangi mes patys savaime
esame tokie silpni,
jog negalime nė akimirkos atsilaikyti[365],
be to, mūsų nesiliauja alinti
puolantys priešininkai,
šėtonas[366], pasaulis[367]
ir sava prigimtis[368],
prašome mus išlaikyti ir sustiprinti
Šventosios Dvasios galia,
kad pajėgtume jiems tvirtai pasipriešinti
ir kad nesukluptume
šioje dvasinėje kovoje[369],
kol pagaliau pasieksime
visišką pergalę[370].

[365] Jn 15,5; Ps 103,14
[366] 1 Pt 5,8; Ef 6,12
[367] Jn 15,19
[368] Rom 7,23; Gal 5,17
[369] Mt 26,41; Mk 13,33
[370] 1 Tes 3,13; 5,23

Kaip tu baigi šią maldą? **128 klausimas**

Žodžiais „Nes tavo yra karalystė ir
galybė, ir garbė per amžius“,
tai yra: viso to Tavęs prašome todėl,
kad Tu, mūsų karalius
ir visų dalykų valdovas,
gali ir nori duoti mums visa gera[371]
ir kad per tai ne mes,
bet tavo šventas vardas būtų
amžinai garbinamas[372].

[371] Rom 10,11–12; 2 Pt 2,9
[372] Jn 14,13; Ps 115,1

129 klausimas Ką reiškia „amen“?

„Amen“ reiškia
„*tai yra tikra ir teisinga*“;
vadinasi, mano malda yra daug tikriau
Dievo išklausoma,
nei aš širdimi jaučiu,
jog to iš Jo trokštu[373].

[373] 2 Kor 1,20; 2 Tim 2,13; Rom 8,27; Ef 3,20

PASTABOS [*]:

Apie 23 klausimą:

Mūsų kultūroje šis tikėjimo išpažinimas yra pats žinomiausias ir dažniausiai vartojamas. Tradicinis pavadinimas „apaštališkasis“ arba „apaštalų“ kilęs iš V a. legendos. Dabartinis teksto variantas užrašytas VIII a., remiantis senesniais išpažinimais, siekiančiais II a.

Apie 44 klausimą:

Išpažinimo teiginys apie Kristaus nužengimą *į pragarą* yra ginčytinas, nes trūksta patikimo biblinio patvirtinimo (pvz., 1 Pt 3,18–20; 4,6 aiškinimai nėra vienareikšmiai); ištarmė apie žengimą į pragarą buvo vėlesnio laiko intarpas, atsiradęs apie 650-uosius metus. Katekizme tęsiama reformatorių Kalvino ir Bucerio tradicija, jie šį nužengimą aiškina kaip ypač baisios kančios ant kryžiaus išraišką, būtent tarsi kančią pačiame pragare.

Apie 80 klausimą:

Šis klausimas buvo įtrauktas tik į trečiąjį leidimą kunigaikščio Frydricho reikalavimu. Spėjama, kad šis punktas atsiradęs kaip reakcija į 1562-ųjų Tridento susirinkimo nutarimus dėl mišių, kai buvo kategoriškai atmestas evangeliškas požiūris. Ar atsakyme išdėstyta tuometinė Romos pozicija atspindi ir šiandieninį Romos katalikų mokymą, yra ginčytinas dalykas. Nors dabartiniai konfesijų dogminiai skirtumai ne tokie ryškūs kaip Reformacijos laikotarpiu, esminis teologinis konfliktas vis dėlto išlieka. Ir šiandien griežtas

stabmeldystės priekaištas (vok. „vermaledeite Abgötterei“) dėl katalikų mišių įvairių apeigų, pvz., monstrancijos pagerbimo, iš dalies išlaiko savo prasmę.

Apie 92 klausimą:

Dešimt Dievo įsakymų, arba kitaip Dekalogas (nuo gr. Δέκαλόγοι /*dekalogoi* „dešimt teiginių“). Dekalogas užrašytas Biblijoje Senojo Testamento Išėjimo ir Pakartoto Įstatymo knygose. Abu tekstai yra labai panašūs, tačiau dažniau vartojamas iš Išėjimo knygos (20, 3–17). Judėjai dekalogą skirsto į dvi dalis: pirmąją, skirtą Dievo tautos pareigoms santykyje su Dievu, sudaro I–IV įsakymai, o kiti, V–X, skirti žmonių tarpusavio santykiams. Šį suskirstymą išlaikė Rytų krikščionys (stačiatikiai), o per Reformaciją jis buvo sugrąžintas ir į Vakarų Bažnyčią (į evangelikų reformatų ir anabaptistų konfesijas). Romos katalikai savo katekizme išlaiko augustiniškąjį suskirstymą, kuriame pranyksta II Dievo įsakymas, o norint išlaikyti Dešimties įsakymų skaičių X įsakymas „Negeisk“ yra padalijamas į du atskirus geidimo ir draudimo įsakymus. Romos katalikų katekizme naudojamą skirstymą savo išpažinimo raštuose bei mokyme paliko ir evangelikai liuteronai.

Apie 119 klausimą:

„Nes tavo yra karalystė ir galybė, ir garbė per amžius“. Ši eilutė („doksologija“) priduriama tik kai kuriuose vėlesniuose Biblijos rankraščiuose, tačiau tradiciškai iki šiol tariama.

Apie 120 klausimą:

Teisingesnis maldos kreipinio vertimas būtų „mūsų Tėve danguje“. Iš lietuvių tik Jurėnas ir Vėlius šitaip verčia. Kavaliauskas ir Burbulys tęsia katalikų tradiciją, kuri perėmė lot. (ir gr.) žodžių eilės tvarką (*pater noster*). Liuteris savo vok. Naujajame Testamente išvertė „unser Vater“, tačiau liturgijoje ir katekizmuose pasiliko prie seno vertimo „Vater unser“. Reformatai kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Vokietijoje, tradiciškai vartoja bibliškesnę formą „mūsų Tėve“, tuo pabrėždami Viešpaties maldos žodžių paprastumą.

Aštuonios priežastys, kodėl šiandien turėtume skaityti Heidelbergo katekizmą

Visų laikų bestseleris
Evangelikų ekumenizmo pavyzdys
Evangelijos logikos atskleidėjas
Tikro išganymo kelrodis
„Mano vienintelė paguoda“
Trejybės svarbos išryškintojas
Biblijos studijų vadovas
Mažasis etikos vadovėlis

Visų laikų bestseleris

Įvairūs knygynai, laikraščiai ir žurnalai mėgsta sudarinėti bestselerių sąrašus. Galima rasti išvardytus pastarosios savaitės, mėnesio ar net metų skaitytojų labiausiai mėgstamus kūrinius. Dalykinės literatūros sąrašuose akis jau įprato prie pozityviojo mąstymo krikštatėvio J. Murphy'o pavardės. Beveik visos šio autoriaus knygos priklauso prie labiausiai perkamų per visą nepriklausomos Lietuvos istoriją. Grožinės literatūros takelyje, be abejo, beveik nepralenkiamai įsitvirtinęs P. Coelho, retkarčiais prisivejamas tik D. Browno ir S. Meyer. Tiesa, nuo 2013-ųjų „Marijos žemės“ skaitytojų orientacija staiga metėsi nuo dvasios prie kūno, į bestselerių viršūnes išmušdama E. L. James pornografinio romano trilogiją *Penkiasdešimt pilkų atspalvių*. Vaikų ir jaunimo literatūros rinka ilsisi po galingo daugiamečio J. K. Rowling „Hario

Poterio“ viesulo. Visa tai dar karšta, dar spaustuve kvepianti šiandiena, dar nepajutusi ir net nenutuokianti istorijos vertinimo – ką jai pasakys pirmasis šimtmetis? Ar kalbės tada kas nors apie Coelho ir James, ar statys „Harį Poterį“ greta A. Lindgren kūrybos? Būtų įdomu pažiūrėti...

Užtat dvasinės literatūros rinkoje jau yra žinoma, kokia knyga atlaikė šimtmečių patikrą – jos žvaigždė viena ir nepralenkiama. Tai Biblija. Iš tiesų jau nuo seno kasmet Biblija yra didžiausiu tiražu leidžiama ir labiausiai paplitusi pasaulyje knyga. Po jos rikiuojasi XV a. Tomo Kempiečio veikalas *Kristaus sekimas*, XVII a. J. Bunyano parašyta *Piligrimo kelionė*, XX a. pradžioje – Oswaldo Chamberso *Viskas Jo šlovei* ir XVI a. vidurio nežymi knygelė – *Heidelbergo katekizmas*. Žinoma, visai tikslios tokių senų knygų statistikos nėra, tačiau leidimų, vertimų bei paplitimo mastai, kuriuos įmanoma vertinti, rodo, kad šias knygas teisėtai galime laikyti visų laikų krikščioniškosios literatūros bestseleriais.

1563 m. – prieš 450 metų – Heidelbergo mieste, Pietų Vokietijos Kurpfalco kunigaikštystės rezidencijoje, buvo išleistas ir priimtas naudoti iš 129 klausimų ir atsakymų susidedantis katekizmas. Pagrindinis jo autorius bei redaktorių grupės vadovas buvo tada dar jaunas, vos dvidešimt aštuonerių sulaukęs Heidelbergo universiteto profesorius Zacharijas Ursinas, o iniciatorius, rėmėjas bei globėjas – Pfalco žemės kunigaikštis Frydrichas III.

Iš pradžių ruoštas tik tos mažos kunigaikštystės krikščionims, Heidelbergo katekizmas netruko pasiekti kaimynus ir pasklisti po visą Europą. Mat išsyk buvo suprasta, kad tai vienas iš geriausių kada nors parašytų katekizmų (kaip

liudija Ciuricho reformatorius H. Bulingeris). Vienas anglų delegatas, sugrįžęs iš 1618-19 m. Nyderlandų Dorto sinodo, taip pat tvirtinęs: „Mūsų broliai žemyne turi knygelę, kurios neapmokėsi nė tonomis aukso".

Tik išleistas, katekizmas pirmiausia buvo išverstas į lotynų kalbą. Tais pačiais metais pasirodė ir olandiškas vertimas. Net 22 leidimai iki XVI a. pabaigos rodo nepaprastą katekizmo populiarumo augimą Olandijoje bei kitose nyderlandiškose srityse. Po dešimtmečio vertimu jau buvo apsirūpinusi Anglija, 1577 m. – Vengrija, o 1590 m. Heidelbergo katekizmas pasiekė prancūzus. Nuo XVII a. pasipylė vertimai graikų, čekų, ispanų ir net tolimiausių Azijos šalių kalbomis – malajų ir javiečių. XVIII – XIX a. Heidelbergo katekizmą jau skaitė sinhalų ir tamilų, arabų, persų, kinų ir japonų kalbomis. Mūsų kaimynai lenkai vertimo ėmėsi dar 1564 m., šiam darbui paskyrę Andrzejų Prażmowskį. O lietuviškai katekizmą skaitytojai išvydo tik XIX a. pabaigoje kunigo Alberto Konstantino Močiulskio (1826–1887) dėka. Šiandien Heidelbergo katekizmas skaitomas visomis svarbiausiomis (iš viso 50) pasaulio kalbomis.

Tad galima drąsiai tvirtinti: nėra kito protestantų tikėjimo išpažinimo, kuris paplitimu ir populiarumu prilygtų Heidelbergo katekizmui. Net Liuterio ir Kalvino veikalai nepasiekė šio masto. Tad krikščionys evangelikai, kurie dar nepasidavė klaidatikystei, esą gera yra tik tai, kas nauja, šios knygelės neturėtų aplenkti.

Evangelikų ekumenizmo pavyzdys

Reformacija Pfalco kunigaikštystę pasiekė gana vė-

lai. 1545-46 m. valdant kurfiurstui Frydrichui II gyventojai tapo liuteronais. Liuterio draugas bei kolega P. Melanchtonas, kilęs iš Pfalco, studijavo Heidelberge ir šalyje taip pat buvo gana įtakingas. Laikui bėgant kunigaikštis Frydrichas III (soste nuo 1559 m.) vis labiau ėmė linkti prie reformatiškosios evangelikų tikėjimo šakos, nes jį įtikino Kalvino Šventosios Vakarienės samprata. Galų gale jis tapo reformatu ir įvedė reformatų Vakarienės paprotį – duonos laužymą (vietoj paplotėlių vartojimo). Į laisvus postus Bažnyčioje ir universitete buvo paskirti Bulingerio bei Kalvino šalininkai. Nepaisant to, dauguma Frydricho pavaldinių liko liuteronais arba Melanchtono šalininkais, o tai kėlė įtampą ir žiebė ginčus. Matydamas šį susiskaldymą, kunigaikštis ėmėsi savo liaudį taikyti ir nurodė sudaryti bei vokiečių kalba išspausdinti katekizmą. Su jo pagalba Frydrichas tikėjosi suvesti draugėn besipriešinančias teologines sroves, suvienyti skirtingas reformacijos šakas ir nuraminti įsiplieskusius ginčus.

Frydrichui III labai rūpėjo jo pavaldinių evangelikų santarvė. Vienybės pagrindu turėjo tapti tvirtas teologinis mokymas. Pirmojo leidimo 1563 m. pratarmėje kunigaikštis nurodo tokius katekizmo tikslus: priemonė jaunimui mokyti, teologinės gairės pamokslininkams, o visiems gyventojams – *vienybės raištis* bei mokymo įtvirtinimas. Pratarmėje jis kalba ne apie atskirą konfesiją, o apie „krikščionišką mokymą“, „krikščionišką ugdymą“ bei „krikščioniškos religijos katekizmą, kuris atitinka Dievo Žodį“.

1619 m. Dorto sinodas Nyderlanduose, dalyvaujant įvairių Europos šalių atstovams, katekizmą patvirtino refor-

matų mokymo pagrindu. Tokiu būdu Heidelbergo katekizmas tapo visus pasaulio reformatus vienijančiu dokumentu. Nors katekizmas šiandien ne visose reformatų ir presbiterijonų bažnyčiose yra oficialus ir įpareigojantis mokymo pagrindas, vis dėlto pasaulyje jis yra mėgstamiausias reformatų tikėjimo išpažinimas. Tačiau jis skaitomas ne tik reformatų, bet ir daugelio kitų bažnyčių, kuriose vertinamas jo labai aiškus evangeliško tikėjimo pristatymas.

Heidelbergo katekizmo autorius Z. Ursinas (vokiškos pavardės „Bär“ – *meška* sulotyninta forma) buvo kaip tik tas, kuris labiausiai tiko vienybės dvasiai atskleisti. Gimęs Breslau (dab. Vroclavo) mieste liuteronų šeimoje, vėliau perėjo į reformatų konfesiją, neišsižadėdamas savo liuteroniškųjų šaknų. Tai jam leido semtis mokslo išminties tokiuose svarbiausiuose Reformacijos centruose kaip Vitenbergas, Ciurichas ir Ženeva. Būtent dėl to katekizme galime rasti įžvalgų ir iš Liuterio mokymo, ir iš Melanchtono, ir iš Kalvino. Jam puikiai pavyko susieti į pluoštą daugelį ligtolinių svarbiausių Reformacijos mokymo tekstų, remiantis žymiaisiais T. Bezos bei J. Laskio darbais.

Ursinas dažnai stengėsi išryškinti tai, kas sudaro bendrą evangelikų tikėjimo pagrindą. Todėl ne vienoje pastraipoje gerai matomas ekumeninis (kaip šiandien sakytume) katekizmo pobūdis. Bet, žinoma, tokiu ginčytinu klausimu kaip Šventoji Vakarienė rasime reformatų poziciją. Taip pat ją pamatysime ir susijusiose temose apie Kristaus buvimą tarp mūsų po Jo įžengimo į dangų (46–49 kl.). Beje, kiti evangelikų aistras kaitinę klausimai, kaip, pvz., apie Bažnyčią bei predestinaciją (52 ir 54 kl.), čia tik paminimi jų

nepabrėžiant. Apskritai labai aiškiai juntamas katekizmo santūrumas liuteronų teologijos atžvilgiu.

Įdomu ir tai, kad katekizmo žymioji trijų dalių (3–11 kl. apie nuodėmę; 12–85 apie išganymą ir 86–129 apie dėkingumą) struktūra taip pat tikriausiai paremta 1547 m. Regensburge parašytu liuteronų veikalu. Trečiosios dalies pavadinimas „Apie dėkingumą" taip pat nėra tipiškai reformatiškas, nors taip dažnai teigiama. Tokią mintį randame, pvz., ir Liuterio *Mažajame katekizme*: „Už visa tai aš turiu Jam [Dievui] *dėkoti*, Jį garbinti, Jam tarnauti bei būti paklusnus" (II dalis, Pirmasis tikėjimo teiginys). Dar prieš Heidelbergo katekizmą liuteronų reformatorius J. Brencas savo katekizme pabrėžė dėkingumą: „Kodėl turime daryti gerus darbus? Ne todėl, kad savo darbais atgailautume už nuodėmes ir užsitarnautume amžinąjį gyvenimą, ... bet todėl, kad gerais darbais privalome liudyti savo tikėjimą ir *būti dėkingi savo Viešpačiui Dievui už Jo geradarystes.*" Be to, Heidelbergo katekizmas plėtoja ir „liuteronišką" mintį apie Dievo Įstatymo pagrindinę užduotį – atidengti nuodėmę (3 ir 115 kl.).

Deja, anuomet šis katekizmo potencialas, nukreiptas į suvienijimą, liko neįvertintas ir nepanaudotas, kadangi dar 1563-64 m. liuteronai F. Ilyrikas bei T. Heshusijus sukritikavo katekizmą ir įspėjo dėl jo tariamų erezijų.

74 katekizmo klausimas labai aiškiai išdėsto mokymą apie kūdikių krikštą. Čia atmetama anabaptistų pozicija dėl vienintelio jiems priimtino suaugusiųjų krikšto. Tačiau platesnės polemikos ir anabaptistų mokymo atmetimo, kaip tais laikais buvo įprasta kituose evangelikų išpažinimuose,

katekizme nerasime. Todėl nieko keista, kad 1680 m. Anglijos baptistų dvasininkas H. Collinsas Heidelbergo katekizmo pagrindu išleidžia *Orthodox Catechism,* katekizmą baptistams, iš esmės nekeisdamas reformatų teksto, išskyrus klausimus apie krikštą (69–74).

Kai šiandien kalbama apie ekumenizmą, beveik visuomet turimas omenyje evangelikų bendradarbiavimas su Romos katalikais. Deja, dažnai pamirštama, kad ekumeninis judėjimas iš tiesų yra protestantizmo kūdikis. Vienybė tarp evangelikų *yra* įmanoma, todėl jau Frydricho laikais jos buvo ypač siekiama. Kartu su Frydrichu visi evangelikai tuomet matė ir bendrą varžovą – Romos katalikybę. Tai ypač griežtai parodoma atsakant į 80 klausimą apie katalikų mišias. Katekizmas be užuolankų atmeta ir katalikų mokymą apie šventuosius (30, 94), gerus darbus (62–64), atgimimą per krikštą (72), transsubstanciaciją (78) bei atvaizdų garbinimą (97–98). Bet net ir šiomis, evangelikams svarbiomis temomis, katekizmas išlaiko gana nuosaikų toną (palyginus, pvz., su Liuterio *Šmalkaldeno nuostatais*!). Skirtumai tarp konfesijų, išskyrus 80 klausimą, tiesiogiai nepabrėžiami.

Evangelijos logikos atskleidėjas

Evangelikai yra krikščionys, kurie Evangeliją laiko svarbiausiu dalyku ir visomis išgalėmis stengiasi skleisti šią Gerąją Naujieną. Evangelijos skelbimas dažnai vadinamas „evangelizavimu“. Prabilus apie evangelizavimą ar evangelizaciją, mintyse tuojau iškyla tokie vardai kaip Billis Grahamas, Billis Brightas ir Billis Hybelsas, tuojau pagalvojama apie „Keturis dvasinius dėsnius“ ir „Alfa“ kursą, o tie, kurie

žengia į netikinčiųjų stovyklą, apsirūpina tokiomis knygomis kaip R. Warreno *Gyvenimas dėl tikslo*, C. S. Lewiso *Tiesiog krikščionybė* arba W. P. Youngo *Trobelė*. Tačiau kas eina evangelizuoti su Heidelbergo katekizmu? O juk tai leidinys, kuris glaustai pateikia bene geriausią Evangelijos išaiškinimą. Tai, ko gero, ir vienas iš nedaugelio per visą teologijos istoriją taip vykusiai sukurtų evangelizavimo įrankių.

Laiško romiečiams pirmuose skyriuose pateiktas, be abejo, pats išsamiausias bei logiškiausias Evangelijos pristatymas visame Naujajame Testamente. Čia Paulius pirmiausia pabrėžia, kad visi žmonės yra atsakingi Dievui, o jų didžiausia problema yra maištas prieš Kūrėją. Heidelbergo katekizmas taip pat laikosi tokio eiliškumo ir (po pirmųjų dviejų įvadinių klausimų) pradedant 3 klausimu kalba apie žmogaus nuodėmę ir pasmerkimą. Pirmoji dalis kulminaciją pasiekia 10 kl.: Dievas „baisiai rūstauja už prigimtinę nuodėmę ir kasdienes nuodėmes, nori už jas savo teisingu sprendimu jau dabar ir amžiams nubausti“.

Tai labai griežti teiginiai, bet, deja, neišvengiami. Nes tik tas, kuris aiškiai supranta, „kokia didelė mano nuodėmė ir vargas“ (2 kl.), kuris tikrai suvokia savo atitolimo nuo Dievo rimtumą, gebės suvokti ir Evangelijos gėrį bei naudą.

Tačiau 11 kl. tuojau klausia kartu su mumis: „Bet argi Dievas nėra ir gailestingas?“ Atsakydamas Ursinas Įstatymo (kuris parodo nuodėmę) bei Evangelijos (kurį išriša mūsų nuodėmės problemą) sandūroje mintį nukreipia į patį Dievą, būtent į Jo būdą: „Dievas tikrai yra gailestingas, bet Jis taip pat yra teisingas. Jo teisingumas reikalauja, kad nusižengimas aukščiausiajai Dievo didybei būtų bau-

džiamas aukščiausia, t. y. amžinąja, kūno ir sielos bausme." Tad Dievas yra *ir* gailestingas, *ir* teisingas. Mūsų nuodėmė yra maištas prieš Dievą, prieš Jo šventąjį teisingumą, atsispindintį Jo Įstatyme. Bet Jo gailestingumo dėka mes „nuteisinami dovanai Jo malone dėl Kristaus Jėzaus atpirkimo" (Rom 3,24).

Skyrius apie išgelbėjimą prasideda 12 klausimu, į kurį atsakymas yra toks: „Dievas nori, kad Jo teisingumas būtų įvykdytas, todėl turime už savo kaltę Jam sumokėti visą išpirką patys arba per ką nors kitą." Patys išsigelbėti negalime. Tačiau gelbėtojas būtinai turi būti žmogus: „Dievo teisingumas reikalauja, jog už nuodėmę sumokėtų nusidėjusioji žmogaus prigimtis" (16). Bet tas žmogus turi būti kartu dar ir Dievas, „kad dieviškąja galia galėtų pakelti savo žmogiškumui tekusią Dievo rūstybės naštą ir mums pelnytų bei sugrąžintų teisumą ir gyvenimą" (17). 18 klausimas gražiai suveda abi mintis į vieną: „Tada kas gi tas tarpininkas, kuris kartu yra ir tikras Dievas, ir tikras teisus žmogus? Tai mūsų Viešpats Jėzus Kristus, padovanotas, kad mus visiškai atpirktų ir sugrąžintų teisumą."

Dievo reikalaujamą tobulą paklusnumą ir išpirką už nuodėmes įvykdo vienas iš dieviškosios Trejybės asmenų – Dievas Sūnus. Dievo Sūnus Jėzus Kristus savo teisumą dovanoja visiems, kurie tiki (20 kl.). „Pats Dievas ėmėsi iniciatyvos numaldyti savo rūstybę nupuolusiems, juos išgelbėti, nes Jis juos myli", – teigia anglikonas ir kalvinistas J. I. Packeris (*Pažinti Dievą*). Tai yra Evangelijos šerdis, apie kurią sužinome iš visų jos pažadų, skirtų mūsų išgelbėjimui ir užrašytų Biblijoje, „iš šventosios Evangelijos" (19 kl.).

Tokios sąvokos kaip „išpirka“, „atlygis“, „auka“ šiandienos evangelizacijose vartojamos gana retai. Teigiama netgi priešingai: Dievas atsisakęs Jam priderančio teisingumo ir ėjęs „ne teisingumo, o ramybės keliu“. Esą ramybė, taika, susitaikymas nugalėjo teisingumą arba, kaip rašoma *Trobelėje*, „Jis [Kristus] pasirinko kryžiaus kelią, kur dėl meilės triumfuoja gailestingumas, o ne teisingumas“. Tačiau toks vienpusis požiūris neturi su Biblijos Evangelija nieko bendra. Biblijoje sakoma – o tai patvirtina ir katekizmas, – kad išganymas anaiptol neprasilenkia su teisingumu. Žymus baptistų pamokslininkas C. H. Spurgeonas visiškai pritaria Heidelbergo katekizmo dvasiai:

„Ar tu jau suvokei, kad Dievas visiškai gali būti ir teisingas, neatsisakydamas bausmės bei neslėpdamas kardo ašmenų, ir sykiu išlikti be galo gailestingas, išteisinantis bedievius, kurie į Jį kreipiasi? Dievas turi galią nematyti jų nuodėmių, kadangi Jo didingasis ir neprilygstamasis Sūnus, prisiimdamas sau bedievio bausmę, įvykdė Įstatymą.“

Tikro išganymo kelrodis

Ar Kristus malonės auka atpirko visus žmones? Dažnas atsakytų „taip“, tačiau katekizmas teigia: „Vien tik tie [atperkami], kurie tikru tikėjimu sujungiami su Juo ir priima visas Jo geradarystes“ (20 kl.). Kaip slenkstis arba kaip lemiamas veiksnys įvardijamas tikėjimas. Kas yra biblinis tikėjimas, išsamiai paaiškina atsakymas į 21 klausimą:

„Tai ne vien mano aiškus supratimas, kad tiesa yra tai, ką mums Dievas apreiškė savo Žodyje. Tai ir Šventosios Dvasios manyje per Evangeliją žadinamas nuoširdus pasiti-

kėjimas, kad Dievas ne tik kitiems, bet taip pat ir man vien iš malonės ir tik dėl Kristaus nuopelnų dovanoja nuodėmių atleidimą, amžinąjį teisumą ir palaimą."

Kaip ir antrame klausime, čia pabrėžiama, kad tikėjimas yra išpažinimas, aiškus supratimas, tam tikro turinio žinojimas. Tikėjimas priima Evangelijos mokymą kaip tiesą. Tikėti – vadinasi, sutikti su Dievo teisingu nuosprendžiu apie mus ir pritarti Jo pažadams. Kaip ir visi evangelikai, Ursinas išryškina ir kitą tikėjimo aspektą: „nuoširdus pasitikėjimas". Tikėjimu žmogus pasikliauja šiomis tiesomis, priima širdimi, paverčia savomis ir nuoširdžiai taria: visa tai galioja ir man! Be to, šis tikėjimas yra dovana, nes pats Dievas sukuria jį manyje per Šventąją Dvasią.

Ką duoda tikėjimas? Kalvinas *Ženevos katekizme* atsako, jog tikėjimas „nuteisina mus prieš Dievą, o nuteisinimas padaro mus amžinojo gyvenimo paveldėtojais". Tą patį pakartoja ir Heidelbergo katekizmas atsakyme į 60 klausimą:

„Dievas man, ne už nuopelnus – vien iš savo malonės, dovanoja ir įskaito tobulą Kristaus atlygį, teisumą ir šventumą, lyg niekada nebūčiau nei turėjęs, nei padaręs jokios nuodėmės, lyg būčiau išpildęs visą paklusnumą, kurį už mane įvykdė Kristus, – jei tik šias geradarystes priimu *tikinčia širdimi*."

Tikėjimu mes išteisinami Dievo akivaizdoje; per jį mes įgyjame dalį Kristuje. Tikėjimas mus suvienija su Kristumi, padaro Jo nuosavybe (1, 34 kl.) ir krikščionimi, kaip moko 32 kl.: „*Tikėjimu* esu Kristaus narys, taigi Jo patepimo dalyvis tam, kad išpažinčiau Jo vardą, būčiau Jam gyva padėkos auka ir tol, kol gyvenu, laisva sąžine kovočiau su

nuodėme bei velniu, o paskui amžinybėje drauge su Juo visai kūrinijai viešpataučiau."

Būti krikščionimi visų pirma reiškia būti suvienytam su Kristumi. Tikėjimu mes drauge su Kristumi palaidojami, prikeliami ir įgyjame sau vietą danguje (Gal 2,20; Rom 6,4; Ef 2,6); tikėjimu „Kristuje Jėzuje" esame Dievo vaikai (Gal 3,26); per tikėjimą Kristus apsigyvena mumyse (Rom 8,10; 2 Kor 13,5; Kol 1,27), o mes Kristuje (Jn 14,20; 2 Kor 5,17; Ef 1,4).

„Iš kur toks tikėjimas atsiranda?" klausia Heidelbergo katekizmas (65). „Tokį tikėjimą žadina mūsų širdyse Šventoji Dvasia per šventosios Evangelijos skelbimą ir patvirtina priimant šventuosius sakramentus." Krikštas kaip vienas iš dviejų sakramentų pats neteikia nuodėmių atleidimo ir nekuria tikėjimo, nes „vien tik Jėzaus Kristaus kraujas ir Šventoji Dvasia apvalo mus nuo visų nuodėmių" (72 kl.). Kitaip negu katalikai ir liuteronai, reformatai nemoko, kad krikšto aktu žmogus atgimdomas ar išvaduojamas iš prigimtinės nuodėmės. Dėl to krikštas išganymui nėra būtinas. Būtinas yra tik tikėjimas.

Kas tada vyksta vaikų krikšto metu? Vaikai krikštu „įtraukiami į krikščionių Bažnyčią ir atskiriami nuo netikinčių vaikų, kaip kad Senajame Testamente buvo daroma apipjaustymu" (74 kl.). Kalvinas sako, kad krikštu „priimama į Bažnyčios bendruomenę", „priskiriama prie Dievo vaikų" (*Inst.* IV,15,1). Vaikai įvedami į regimąją Bažnyčią, bet tai nereiškia, kad jie automatiškai suvienijami su Kristumi ir tampa neregimojo Kristaus kūno dalimi. Todėl, anot Kalvino, tarp pakrikštytųjų yra daug tariamų krikščionių ar veidmainių. Tokius jis laiko „dar neatgimusiais iš Dievo Dva-

sios“. Jiems trūksta tikėjimo, dėl to „jie *dar nėra* susitaikę su Dievu bei prieš Jį dar nenuteisinti; nes prie šio gėrio patenkama vien per tikėjimą“ (*Inst.* III,14,7). Todėl pakrikštyti vaikai, pasiekę tam tikrą suvokimo brandą, turi būti kviečiami ir raginami pradėti tikėti asmeniškai. Kalvinas sako: „Vaikystėje pakrikštytuose žmonėse Dievas [vėliau] žadina atsivertimą jų vaikystės, jaunystės arba brandaus amžiaus laikotarpiu...“ (*Ciuricho susitarimas*).

„Mano vienintelė paguoda“

Heidelbergo katekizmas garsus savo pirmuoju klausimu ir atsakymu. Tai savotiška veikalo preambulė, ir ja išsyk nustatomas visas tolesnis katekizmo teksto tonas:

„Kas yra tavo vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant? Kad aš kūnu ir siela, gyvendamas ir mirdamas ne pats sau priklausau, bet esu savo ištikimojo Išganytojo Jėzaus Kristaus nuosavybė. Jis brangiu savo krauju už visas mano nuodėmes tobulai sumokėjo ir išvadavo mane iš visos velnio galybės. Jis taip mane saugo, kad be dangiškojo Tėvo valios man ne tik joks plaukas nuo galvos negali nukristi, bet netgi viskas mano palaimai turi tarnauti. Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią laiduoja man amžinąjį gyvenimą ir įžiebia manyje nuoširdų norą bei užsidegimą nuolatos Jam gyventi.“

Tai vienas svarbiausių ir gražiausių krikščionybės istorijos tekstų, tikras deimantas tikybos mokymo ir teologijos karūnoje – paprastais žodžiais perteiktų pagrindinių Evangelijos tiesų vėrinys.

Ypač krinta į akis dažnas įvardžio pirmojo asmens vartojimas („aš“, „mano“), kuris tęsiamas ir toliau, pvz., an-

trame klausime – „ką reikia žinoti“, kad įgytum paguodą. Atsakymas „kokia didelė mano nuodėmė ir vargas“, paskui „kaip [aš] galiu būti išgelbėtas iš visų savo nuodėmių ir vargo“ ir galiausiai „kaip turiu būti Dievui dėkingas už tokį išgelbėjimą“. Iš visko aišku, kad kalbama ne apie kitus, o tiesiogiai apie mane, tave, mus. Tačiau tai nereiškia, kad čia, kaip priimta mūsų moderniaisiais laikais, žmogus iškeliamas į visa ko centrą. Čia centras aiškiai yra ir išlieka Dievas bei Jo darbas – ką *Jis* atliko dėl *mūsų* ir ką tebedaro dar šiandien.

Ursino formuluotės, nors ir rūpestingos bei paguodžiančios, kartu yra be nuolaidų ir aštrios. Nes tikėjimas teikia ne šiaip sau paguodą, kaip daugelis kitų dalykų, bet ypatingą – vienintelę. Niekas kitas negali taip paguosti žmogaus. Ursinui pavyko labai tiksliai nusakyti, kas yra Evangelijos esmė ir ką reiškia būti krikščionimi: žmogus nėra pats sau viešpats, nes priklauso kitam. Naujasis Testamentas sako, kad krikščionis priklauso Dievui, nes yra Jo atpirktas (1 Kor 6,20; Ef 1,14; 1 Pt 2,9; Apr 5,9). Graikų kalbos žodis *doulos* (vergas, vart. dvasine prasme Apd 16,17; Rom 6,22; 1 Kor 7,22; Ef 6,6 ir kt.) pabrėžia šį svarbų krikščioniškojo identiteto elementą: krikščionis yra kaip vergas, kuris priklauso šeimininkui (*doulos* dažniausiai verčiamas žodžiu „tarnas“, tačiau kai kur ši sąvoka per silpna). „Kristaus vergas“ – įprastas ir daugelio Naujojo Testamento laiškų autorių prisistatymas.

Paguoda ir globa, išgelbėjimas ir vedimas, amžinasis gyvenimas – tokius įspūdingus pažadus duoda krikščionims pirmasis atsakymas. Bet mes turime suvokti, kad „nesame sau viešpačiai“, kaip rašo Kalvinas (*Inst.* III,7,1). Jo raštais,

be abejo, remiasi mintis, kad krikščionis yra ypatinga Dievo nuosavybė. Todėl mūsų protas ir valia negali viešpatauti. Mes esame „Dievo nuosavybė – taigi turime gyventi Jam ir mirti vien Jam! Mes esame Dievo nuosavybė – tad ką bedarytume, visur turi vadovauti Jo išmintis ir Jo valia. Mes esame Dievo nuosavybė – dėl to visas mūsų gyvenimas kiekviena savo dalele turi veržtis vien į Jį, kaip vienintelį teisėtą tikslą."

Pirmasis katekizmo klausimas taip pat labai aiškiai parodo ir galingą lūžį, įvykusį teologijoje per Reformaciją. Iki šiol vienas iš svarbiausių Romos katalikų bažnyčios mokytojų Tomas Akvinietis (XIII a.) teologiją dar laikė „šventuoju mokymu", kuris esąs „labiau spekuliatyvus nei praktiškas". O Liuteris jau buvo įsitikinęs, kad „[visa] teologija yra praktiška, o ne spekuliatyvi", nes visa teologija visų pirma kalba apie žmogaus ėjimą į Dievo išganymą. Tad Reformacija šią mintį – santykį tarp Dievo ir žmogaus – vėl iškėlė į dėmesio centrą.

Todėl vienuolis Liuteris pirmiausia atsidėjo ne klausimui apie vienokias ar kitokias Dievo savybes, o tokiam klausimui: kaip *man* rasti gailestingąjį *Dievą*? Taip pat ir teisininkas Kalvinas savo pagrindiniame veikale *Institutio* neišplečia filosofinio mokymo apie Dievą per kelis skyrius, kaip tai darė Akvinietis savo *Sumose*. Kalvinas matė nedaug naudos iš „nereikalingų minčių žaismo, kai žmonės užsidegę suka galvas dėl Dievo 'būties' ir 'esmės'." „Kokia nauda pažinti Dievą, su kuriuo neturime jokių reikalų?" – klausia jis retoriškai. „Juk Dievo pažinimo reikalas ir tikslas daug labiau turi būti tas, kad mes išmoktume Dievo bijoti ir Jį gerbti, o

po to, kad Jo vadovaujami galėtume su viltimi visa ko iš Jo melsti ir Jam vienam viską dėkingai patikėti“ (*Inst.* I,2,2).

Kalvinas savo didelio veikalo pradžioje aptaria Dievo ir savęs pažinimą. O tai visų pirma reiškia žinoti ir suvokti, ką Dievas padarė dėl mūsų. Iš reformatorių Melanchtonas pirmasis aiškiai suformulavo šį principą: „Štai ką reiškia pažinti Kristų: atpažinti Jo geradarystes...“ (*Loci communes*, 1521), būtent geradarystes *mums*. Ursinas tęsia šią tradiciją. Todėl jis daugelyje katekizmo klausimų laisvai kalba apie „naudą“ tikintiesiems (28, 36, 43, 45, 49, 51, 69 ir 31).

Heidelbergo katekizmas parašytas kiekvieno asmeninei paguodai. Net kunigaikštis Frydrichas jį išsyk padarė savu, pavadindamas „mano katekizmu“ – nepaisant visos asmeninės rizikos, kuri jam kilo viešai įvedant šį tikėjimo dokumentą. Mat tuo metu imperijoje buvo legalios tik dvi konfesijos: Romos katalikiškoji ir augsburgiškoji (Augsburgo išpažinimo, taigi liuteroniškoji). Kiekvienam, peržengusiam šio legalumo rėmus, grėsė būti karinės galios sudorotam. Dėl to 1566 m. per Vormso reichstagą Frydrichas buvo imperatoriaus verčiamas išsižadėti katekizmo, kaip eretiško ir neteisėto. Bet Frydrichas tai padaryti griežtai atsisakė ir gynė jį kaip ortodoksišką bei biblišką – lygiai taip pat, kaip 1521 m., taip pat Vormse, pasielgė Liuteris. Tad nieko nuostabaus, kad kunigaikštis įgijo prievardį „pamaldusis“.

Trejybės svarbos išryškintojas

23 klausime katekizmas cituoja Apaštališką tikėjimo išpažinimą. Vakarų kultūroje šis išpažinimas yra pats žinomiausias ir dažniausiai naudojamas. Sudarytas, tiesa, ne

pačių apaštalų (galutinis variantas užbaigtas VIII a.), tačiau ištakomis siekia net II a.

Vienodai priimtinas Romos katalikams ir protestantams, šis išpažinimas jau yra tapęs savotišku tikėjimo išpažinimų sinonimu. Jis taip mėgstamas, be abejo, dar ir dėl labai įsimintinos trinitarinės (trejybinės) struktūros. Tai patvirtina ir atsakymas į 24 katekizmo klausimą („Kaip jis suskirstytas?“): „Į tris dalis. Pirma yra apie Dievą Tėvą ir mūsų sukūrimą, antra – apie Dievą Sūnų ir mūsų atpirkimą, trečia – apie Dievą Šventąją Dvasią ir mūsų pašventinimą.“ Kitame klausime aptariama, kodėl minimi būtent trys asmenys ir iš kur mes žinome apie triasmenį Dievą: „Todėl, kad Dievas mums taip *apreiškė savo Žodyje*, sakydamas, jog šie trys skirtingi asmenys yra vienas, tikrasis ir amžinasis Dievas.“

Mokymas apie Trejybę yra labai svarbi Evangelijos dalis, nes žmogaus išganyme dalyvauja visi trys Trejybės asmenys. Kaip tai vyksta, Naujasis Testamentas parodo įvairiapusiškai: Dievas Tėvas išganymui numatytus asmenis išsirinko „prieš pasaulio sutvėrimą“; Kristuje jie „turi atpirkimą Jo krauju“, o dabar yra „paženklinti pažadėtąja Šventąja Dvasia“ (Ef 1,4–13). Katekizmas visa tai sutraukia jau į pirmąjį atsakymą, įvardydamas Jėzų Kristų „ištikimuoju Išganytoju“, kuris „dangiškojo Tėvo valia“ mus atpirko ir dabar veikia „per savo Šventąją Dvasią“.

Antrame klausime (ką reikia žinoti, „kad galėtumei su šia paguoda palaimingai gyventi ir mirti?“) Trejybės asmenys tiesiogiai neminimi, bet labai aiškiai minimas mums būtinas trejopas žinojimas: žinoti, kokia yra mano nuodėmė, žinoti, kaip galiu būti iš jos išgelbėtas ir žinoti, „kaip

turiu būti Dievui dėkingas už tokį išgelbėjimą". Visa tai artimai susiję su Dievu. Biblija aiškiai sako, kad šis žinojimas nebus įmanomas be žinojimo apie Dievą, nes savęs pažinimas tiesiogiai ir neatsiejamai susijęs su Dievo pažinimu (kaip ir Kalvinas pabrėžė *Institutio* pradžioje). Savo nuodėmę suvoksime tik tada, jeigu žinosime, koks yra Dievas: šventas, teisingas, Kūrėjas ir Tėvas; išgelbėjimo galimybės nesuprasime be Kristaus kaip Gelbėtojo suvokimo; joks dėkingumas nekils iš širdies be Šventosios Dvasios pažinimo ir potyrio, nes Ji veda į šventėjimą.

Nuo 26 iki 64 klausimo katekizmas nuodugniai išaiškina Apaštališką tikėjimo išpažinimą. Tačiau Trejybės skambesys perėmęs ir visą katekizmą, ir todėl „trigarsių" rasime keletą: vis po tris dalykus paminima atsakant apie būtinybę daryti gerus darbus (86) ir kas yra geri darbai (91); Apvaizdos nauda taip pat pateikiama trejopa (28), išryškinami trys tikėjimo aspektai (21), trejopa Kristaus tarnystė (31) ir jos reikšmė bei svarba mūsų krikščioniškam gyvenimui (32).

Kodėl Trejybė tokia svarbi? Nes tik Trejybės Dievas yra „laisvos meilės Dievas", kaip sako K. Barthas. „Dievas nėra vienišas, net ir be pasaulio jis nebūtų vienišas", rašo garsusis reformatų teologas knygoje *Dogmatik im Grundriß*. Trejybės asmenys turi ir myli vienas kitą, ir taip yra nuo amžių (žr. Jn 17,24). Todėl meilė yra amžina Dievo savybė, ir pati Dievo giliausia esmė iš tiesų meilė. Apie Alachą, „vienišą" islamo Dievą, taip pasakyti negalima. Dievas sukūrė pasaulį ne tam, kad būtų kieno nors mylimas ar pats turėtų ką mylėti. Tokia meilė nebūtų nei amžina, nei laisva, ir tai

būtų egoizmo suteršta meilė. Bet Dievas pats savyje yra absoliučiai mylintis ir savimi patenkintas, todėl Jis gali laisvai mylėti kūrinius ir atsiduoti jiems. Be Trejybės Dievo nėra jokio mylinčio Dievo ir jokios laisvos meilės Evangelijos.

Apie Dievą Tėvą kalba 26–28 klausimai, apie Dievą Sūnų – 29–52. Šventajai Dvasiai tiesiogiai tenka tik vienas klausimas – 53, kuriame sakoma, kad Ji yra dieviškas asmuo, artinantis žmogų prie Kristaus ir išlaikantis bendrystėje su Juo. Dvasia gyvena ir Kristuje, ir mumyse (76). Ar ne per mažai pasakyta apie šį svarbų Trejybės asmenį?

Jokiu būdu. Katekizme Šventoji Dvasia minima net 40 kartų. Kad Ji tikinčiam žmogui užtikrina išganymą, pasako 1 klausimas; kad atgimdo žmogų – 8; kad dovanoja pasitikėjimą Dievu – 21; kad žadina ir stiprina tikėjimą – 65; suteikia dalį Kristuje – 79, o kad Dievas „Šventąja Dvasia [mus] daro panašius į savo atvaizdą“, pasako 86 klausimas.

Be to, katekizmas liudija, kad Šventoji Dvasia visus tikinčius žmones aprūpina dovanomis: „per Šventąją Dvasią Jis [Kristus] išlieja mums, savo nariams, dangiškąsias dovanas“ (51). Krikščionys yra Kristaus „turtų bei dovanų dalininkai“, todėl Bažnyčia yra ir dovanų bendrystė: kaip jos nariai, privalome „noriai ir džiaugsmingai savo gebėjimais patarnauti kitiems nariams jų naudai bei gerovei“ (55).

„Jei ne Šventosios Dvasios veikimas, pasaulyje nebūtų nei Evangelijos, nei tikėjimo, nei Bažnyčios, nei krikščionybės“ (J.I. Packer, *Pažinti Dievą*). Be Dievo Dvasios mūsų krikščioniškas gyvenimas greitai žlugtų. Katekizmas apie „Tėve mūsų“ maldos prašymą „nevesk mūsų į pagundą...“ sako taip:

„Kadangi mes patys savaime esame tokie silpni, jog negalime nė akimirkos atsilaikyti, be to, mūsų nesiliauja alinti puolantys priešininkai, šėtonas, pasaulis ir sava prigimtis, prašome *mus išlaikyti ir sustiprinti Šventosios Dvasios galia*, kad pajėgtume jiems tvirtai pasipriešinti ir kad nesukluptume šioje dvasinėje kovoje, kol pagaliau pasieksime visišką pergalę“ (127).

Biblijos studijų vadovas

Biblija „yra tikrasis Dievo Žodis, kuris pats, o ne žmonės, pakankamai patvirtina savo autoritetingumą. Mat pats Dievas kalbėjo tėvams, pranašams ir apaštalams ir kalba mums per Šventąjį Raštą iki šiol“, – rašoma *Antrojo šveicariškojo išpažinimo* (1566) pradžioje. Evangelikai tiki, kad tik užrašytasis Dievo Žodis turi patį aukščiausią autoritetą, ir moko apie šio Žodžio pakankamumą bei užbaigtumą. Dėl to Bulingeris savo išpažinime be jokių įžangų tęsia: „Ir šiame Šventajame Rašte visa Kristaus Bažnyčia turi išsamų išdėstymą to, kas sudaro teisingą mokymą apie išganingą tikėjimą, ir to, kas yra teisingas gyvenimas, kuris patinka Dievui“.

Tuo tarpu Heidelbergo katekizme nėra klausimų, išsamiau aptariančių pačią Bibliją. Tik 19 klausime remiamasi Evangelija, o 3 ir 4 kl. – Įstatymu. Užtat kitas įdomus dalykas krinta į akis: katekizme yra apie 600 Biblijos citatų, specialiai parinktų patvirtinti beveik kiekvieną teiginį.

Pirmame 1563 m. katekizmo leidime jų dar nebuvo, tačiau vėlesniuose leidimuose, kunigaikščiui Frydrichui pareikalavus, Biblijos eilutės jau buvo nurodomos. Gali būti, kad kunigaikštį tam bus pastūmėjęs 1561 m. *Nyderlandų*

išpažinimas, kurio autorius G. de Bresas 37 straipsnių tekstą pagrindė net trimis šimtais Biblijos citatų. Bulingerio *Antrajame šveicariškajame išpažinime* Biblijos nuorodos bei citatos įdėtos pačiame tekste. XVII a. pasirodęs *Vestminsterio tikėjimo išpažinimas* bei abu jam priklausantys katekizmai seka Heidelbergo tradicija: atskirai nuo teksto išnašose pateikia šimtus Biblijos eilučių.

Visų pirma taip padaryta siekiant aiškiai parodyti, jog žmonių sukurtas tekstas jokiu būdu nėra viršesnis už Dievo Žodį, tačiau visur remiasi juo. Evangelikai pabrėžia, kad visas Bažnyčios mokymas ir nurodymai privalo būti pagrįsti Biblija, o paaiškėjus, kad koks nors mokymas jai prieštarauja, šis turi būti atšauktas arba pakeistas. Laikydamiesi tokios minties, reformatai moko, jog visi išpažinimai gali klysti ir tokiu atveju yra keistini. Be to, jie ragina visus žmonių parašytus tekstus, taigi ir išpažinimus, visada vertinti kritiškai, analizuoti ir gerinti. Be klaidų ir nekritikuotina yra tik Biblija, o žmogaus išmintis neturėtų būti su ja tapatinama.

Viena vertus, katekizmo teiginiai remiasi Biblija, kita vertus, veda jos link. Todėl ne tik teigdamas, bet ir nurodydamas teiginio pagrindimą – Biblijos ištrauką – katekizmas siekia paskatinti atsiversti Dievo Žodį.

Daug tikinčiųjų šiandien abejoja katekizmų bei tikėjimo išpažinimų nauda ir reikalingumu studijuojant Dievo Žodį: juk turime Bibliją, modernių pagalbinių priemonių – kam tos senienos? Žinoma, galima ir nesinaudoti, nes Biblija to daryti neliepia. Bet tai išminties klausimas: ar mes pasiruošę mokytis iš tikėjimo tėvų? Kodėl nepasinaudojus tuo, kuo žmonės pasitikėjo šimtmečiais? Kodėl nepasido-

mėjus, kaip jie suprato Dievo Žodį, apibrėždavo Evangeliją, dėl ko perspėdavo? Būtų tikrai kvaila palikti šiuos dvasinius turtus vien istorikams, palaidojant jų esmę po nedūžtančiais muziejų stiklais.

Pagaliau yra ir tikroviškumo klausimas – juk visur visi Bibliją skaito pro savo teologijos akinius, dažnai iškreiptus. Nėra nė vieno, kuris neturėtų nors kokios pasaulėžiūros, nematytų to, ką nori matyti arba, ką jo akiniai jam leidžia pamatyti. Nėra žmogaus, kuris Dievo Žodį skaitytų jo nefiltruodamas. Tad ar nevertėtų įsigyti *gerą* filtrą, koks, be jokios abejonės, galėtų būti Heidelbergo katekizmas?

Mažasis etikos vadovėlis

Be abejo, gyvename moralinio pasimetimo laikais. Anot prancūzų rašytojo F. Beigbederio, „pagrindinė mūsų laikų problema ta, kad žmogus nebežino, kaip gyventi“ (*Aš tikiu – Aš irgi ne*). Žinoma, taip beviltiška galėtų ir nebūti, jeigu Bažnyčios įgyvendintų savo pašaukimą. Tačiau teologas J. Stottas savikritiškai pastebėjo:

„Vienas didžiausių dabarties evangelikų trūkumų yra tas, kad tiek mokyme, tiek praktiniame gyvenime esame santykinai apleidę krikščioniškąją etiką. Dėl to esame geriau žinomi kaip Evangelijos skelbėjai, o ne kaip tie, kurie tikrai ją gerbia ir pagal ją gyvena... Viena svarbiausių tokios padėties priežasčių yra ta, kad mūsų bažnyčiose beveik visai nemokoma etikos“ (*The Gospel & the End of Time*).

Ir šioje srityje Heidelbergo katekizmas galėtų būti didelė pagalba. Jį pasitelkus galima mokyti ne vien tik Evangelijos ir tikybos, bet, kaip pastebėjo pratarmėje ir pats Fry-

drichas, „santūraus, teisingo bei dorybingo mūsų pavaldinių gyvenimo“. Juk Dievo Žodis veikia ne tik tikėjimą, bet yra ir „visų dorybių bei paklusnumo pamatas“.

Evangelikams beveik nuo pat pradžių buvo primetamas aplaidus požiūris į gerus darbus: juk jie moko, kad nuteisinimas gaunamas vien tik tikėjimu. „Jie darbams nenumatė vietos,“ – taip Kalvinas perteikia kardinolo Sadoleto priekaištą. 1539 m. šis Liono vyskupas laišku kvietė Ženevos gyventojus atgal į katalikybę. Tais pačiais metais miestiečių vardu jaunas reformatorius Kalvinas jam atkirto: „Iki žmogaus išteisinimo Dievo akivaizdoje mes geriems darbams neteikiame jokios reikšmės; išteisinto žmogaus gyvenime mes jiems teikiame pirmaujančią vietą“. Kalvinas pabrėžia: „Kur Kristus, ten ir šventėjimo Dvasia... Ir atvirkščiai: kur uoliai nesiekiama švento būdo ir nekaltumo, ten nėra nei Kristaus Dvasios, nei paties Kristaus.“

Šią liniją pratęsia ir Heidelbergo katekizmas. 64 kl. pabrėžia, kad tikrai tikintis žmogus neišvengiamai neš „dėkingumo vaisių“. Dėkingumas net yra visos trečiosios katekizmo dalies apie įstatymus ir maldą, prasidedančios 86 klausimu, pagrindinė tema ir antraštė. Pirmasis klausimas būtent ir klausia: „Kodėl turime daryti gerus darbus?“, o atsakymas toks:

„Todėl, kad Kristus, mus atpirkęs savo krauju, Šventąja Dvasia daro panašius į savo atvaizdą, kad pasirodytume visu gyvenimu dėkingi Dievui už Jo geradarystes ir tuo Jį pašlovintume. Be to, kad spręsdami iš savo gerų darbų vaisių būtume tikri savo tikėjimu ir šventu gyvenimu laimėtume savo artimą Kristui.“

Minimos trys perspektyvos: Dievas, mes patys ir mūsų artimas. Per mūsų gerus darbus šloviname *Dievą*, Jam dėkojame bei supanašėjame su Kristumi; mūsų geri darbai stiprina *mūsų pačių* tikėjimą, nes ir mes patys galime džiaugtis jų vaisiais; mūsų geri darbai taip pat nukreipti į *mūsų artimą*, jam tarnauja, liudija jam Evangeliją ir tokiu būdu kviečia tikėti.

Kokie yra atpirkto žmogaus geri darbai? Į tai 91 kl. tiesiai atsako: „Vien tik tie, kurie daromi tikru tikėjimu pagal Dievo įsakymus ir Jo garbei, o ne tie, kurie grindžiami mūsų nuožiūra arba žmonių taisyklėmis." Čia keliais žodžiais išskiriami trys labai svarbūs akcentai: teisinga *motyvacija* (nauja širdies nuostata), teisinga *norma* (Dievo Žodis kaip aukščiausias autoritetas), teisingas *tikslas* (viskas Dievo garbei).

Išryškinamas dar vienas labai svarbus krikščioniškosios etikos bruožas – laisvė. Tai laisvė nuo „žmonių taisyklių", t. y. nuo įsakymų be jokio biblinio pagrindo. Tokia buvo ir viena iš Reformacijos pagrindinių temų. Šia dvasia parašyta ir viena iš gražiausių ankstyvųjų reformatoriaus M. Liuterio knygų *Apie krikščionio laisvę* (1520). Ta pačia dvasia prasidėjo ir reformacija Ciuriche, viešai nutraukusi bažnytinio pasninko tradiciją („dešrų valgymas" 1522 m. kovą).

Tiesą sakant, sąvokos „laisvė" 91 kl. nėra, bet principas labai aiškus. Beje, jis persmelkia ir visą Heidelbergo katekizmą. Pirmas klausimas byloja, jog tikintis žmogus yra išlaisvintas „iš visos velnio galybės", laisvas nuo nuodėmės prakeikimo (39, 52), nuo Dievo smerkiančios rūstybės (17); tikintis žmogus įgyja laisvę nevaržomai ateiti pas Dievą. Išlaisvinta ir tikinčiojo sąžinė (32), kuri su džiaugsmu pati

prisiriša vien prie Dievo ir Jo Įstatymo, todėl H. Bulingeris *Antrajame šveicariškajame išpažinime sako*: „Kuo labiau auga apeigų skaičius Bažnyčioje, tuo labiau ji atitraukiama ne tik nuo *krikščioniškos laisvės*, bet ir nuo Kristaus bei Jo tikėjimo“ (XXVII,1).

Deja, šiandien net tarp tikinčiųjų laisvė dažnai suvokiama kaip leidimas sušvelninti, apeiti ar net ignoruoti Dievo Įstatymą. Drąsiai griebiamasi to, kas tik asmeniškai atrodo teisinga, ir užsispyrus neįsileidžiama pataisymo. Bet Reformacijos dvasiai tai visiškai svetima. Atsakymas į 90 kl. („Kas yra naujojo žmogaus prisikėlimas?“) apie visą tikinčiojo gyvenimą yra toks: „Nuoširdus džiaugsmas Šventojoje Dvasioje per Kristų, noras ir troškimas gyventi pagal Dievo valią ir daryti gerus darbus.“ Džiaugsmas, noras, troškimas laikytis Dievo Įstatymo – to neįmanoma pasiekti prievarta. Vien paliepti nepakanka. Nepakanka nustatyti taisykles ir potvarkius. Tai kyla iš širdies, kuri yra kupina šio džiaugsmo ir troškimo. Anot Kalvino, tai „džiaugsmingas nusiteikimas ir noras paklusti“ (*Inst*. III,19,4–5).

Tokiam nusiteikimui būtinai reikia laisvės! Dievas nustato rėmus, o juose duoda laisvę. Todėl pradedant 94 kl., kur aiškinami Dešimt Dievo įsakymų, kalbama ne vien apie tai, ko negalima. „Nežudysi“ – taip, prievarta galima tam užkirsti kelią. Bet įsakymas nereiškia vien draudimo. *Teigiama* prasme jis reikalauja, „kad mylėtume savo artimą kaip patys save, kad su juo būtume kantrūs, taikingi, romūs, gailestingi ir malonūs, pagal išgales padėtume išvengti žalos ir gera darytume net savo priešams“ (107). O draudimas vogti „praplečiamas“ taip: jis reiškia ne tik neatimti svetimo turto,

bet ir tai, „kad aš kiek tik galėdamas rūpinčiausi savo artimo gerove, taigi elgčiausi su juo taip, kaip pats noriu, kad kiti su manimi elgtųsi, ir sąžiningai dirbčiau, kad galėčiau padėti stokojantiems." (111) Akivaizdu, kad tam reikalingas mūsų mąstymas, kūrybingumas ir, be abejo, mūsų laisvė.

Heidelbergo katekizmas visai krikščioniškajai etikai uždeda pozityvumo ženklą: dėkingumas, nuoširdi meilė, laisvė. Tačiau jis neatitrūksta nuo tikrovės. Augti šventumu reiškia ne tik didėjantį džiaugsmą Viešpatyje, bet ir „nuoširdų liūdesį dėl nuodėmės, vis didėjančią neapykantą jai ir jos šalinimąsi" (89). Reikia ir būtina suvokti bei skleisti Dievo įsakymus dar ir tam, „kad per visą savo gyvenimą kuo toliau, tuo geriau suprastume savo nuodėmingą prigimtį ir dėl to juo karščiau trokštume nuodėmių atleidimo ir teisumo Kristuje" (115). O 114 klausimas griežtai perspėja dėl puikybės teigdamas, kad net patys švenčiausieji „turi tik menkus reikiamo paklusnumo pradmenis".

Lietuvos evangelikų reformatų
Sinodo kuratorius
Holger Lahayne

He76 **Heidelbergo katekizmas**. Dvasinis vadovas evangelinio išpažinimo krikščionims / Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios –Unitas Lithuaniae– Sinodas: T. Šernas, *Pratarmė*; H. Lahayne, *Aštuonios priežastys, kodėl šiandien turėtume skaityti Heidelbergo katekizmą* – V.: LERB, 2014. – 108 p.
ISBN 978-609-95643-1-9

1563 metais Kurpfalco Heidelberge pirma kartą buvo išspausdintas katekizmas, kuris, netrukus išverstas į kitas kalbas, sparčiai plito po visą pasaulį. Heidelbergo katekizmas svarbus ne vien tik evangelikų reformatų doktrininis dokumentas, bet yra ir pats populiariausias protestantų tikėjimo išpažinimas. Čia pateikiama nauja katekizmo redakcija. Leidinio pratarmę parašė Lietuvos reformatų bažnyčios generalinis superintendentas kun. Tomas Šernas, o katekizmo istorijos, bruožų bei reikšmės apžvalgą teologas Holger Lahayne.

UDK 23/28:284

HEIDELBERGO KATEKIZMAS
Redakcijos komisijai vadovavo kun. Tomas Šernas.
Maketvavo Vaiva Šimonienė.
Išleido: Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios -Unitas Lithuaniae- Sinodas
Reformatų g. 3a, LT-41175 Biržai, / Pylimo 20-13, LT-01118 Vilnius
Tel. 8 655 43676, El. paštas: info@ref.lt, http://www.ref.lt
Spausdino UAB BALTO trader, R. Jankausko g. 6, Vilnius
info@skaitmenke.lt
Tiražas 1000 egz.